**NAUKA** 2/2012 • 53-79

**ROMAN SŁOWIŃSKI**

# Czterdzieści lat istnienia Oddziału Polskiej Akademii Nauk w Poznaniu

## Charakterystyka Oddziału PAN w Poznaniu

### Początki Oddziału PAN w Poznaniu

Oddział Polskiej Akademii Nauk w Poznaniu powstał w 1972 roku. Inicjatorami jego powołania byli członkowie Polskiej Akademii Nauk: prof. Gerard Labuda, wybitny historyk początków państwa polskiego, slawimediewista, znawca historii słowiańszczyzny zachodniej, rektor Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w latach 1962-1965 i prezes Polskiej Akademii Umiejętności (1989-1994), prof. Maciej Wiewiórowski, wybitny chemik, profesor UAM, założyciel i wieloletni kierownik Laboratorium Stereochemii Produktów Naturalnych PAN, przekształconego później w Zakład i Instytut Chemii Bioorganicznej PAN, oraz prof. Władysław Węgorek, wybitny entomolog, założyciel i wieloletni dyrektor Instytutu Ochrony Roślin oraz rektor Akademii Rolniczej im. Augusta Cieszkowskiego w Poznaniu w latach 1959-1965. Profesor Gerard Labuda został pierwszym prezesem Oddziału. Wkrótce po powołaniu Oddziału PAN w Poznaniu, w Wielkopolsce zaczęły powstawać placówki naukowe PAN prowadzone przez wybitnych uczonych, członków PAN. W krótkim czasie osiągnęły wysoki poziom badań naukowych, stając się samodzielnymi instytutami i zakładami.

Inicjatywa powołania Oddziału PAN w Poznaniu, jako trzeciego w Polsce, po Oddziałach w Krakowie i we Wrocławiu, była podbudowana wysoką pozycją środowiska naukowego i członków PAN z Wielkopolski. Poza wymienionymi trzema inicjatorami wspomnijmy niektórych z tych, którzy już odeszli: Kazimierz Ajdukiewicz – logik i metodolog nauk, dzięki jego działalności Poznań stał się po wojnie ważnym ośrodkiem filozofii; Stefan Białobok – dendrolog, wieloletni dyrektor Arboretum Kórnickiego, jako pierwszy w Polsce podjął badania nad hodowlą drzew leśnych oraz genetyką drzew; Jan Czekanowski – antropolog i etnolog, twórca polskiej szkoły antropologicznej, Felicjan Dembiński-Cieszkowski – wybitny przedstawiciel nauk rolniczych, zasłużony propagator upraw roślin oleistych w Polsce; Wiktor Dega – twórca rehabilitacji ortopedycznej w Polsce, jeden z najpopularniejszych Wielkopolan swego czasu; Stanisław Kielich – fizyk, który

Prof. dr hab. inż. Roman Słowiński, członek korespondent PAN, prezes Oddziału PAN w Poznaniu

przewidział teoretycznie zjawisko nieliniowego rozpraszania światła przed wynalezieniem lasera; Józef Władysław Kostrzewski – archeolog, krzewiciel słowiańskości Biskupina; Władysław Kuraszkiewicz – filolog-slawista, badacz gramatyki i historii języka polskiego, Henryk Łowmiański – historyk i erudyta, autor monumentalnego dzieła *Początki Polski*, przedstawiającego dzieje ziem słowiańskich na przestrzeni wieków; Władysław Orlicz – światowej sławy matematyk, specjalizujący się w teorii szeregów ortogonalnych i w analizie funkcjonalnej, twórca tzw. przestrzeni Orlicza; Arkadiusz Piekara – fizyk doświadczalny, badacz nieliniowych zjawisk optycznych, opisał zjawisko autokolimacji światła; Jan Stankowski – wybitny specjalista w dziedzinie fizyki molekularnej i fizyki fazy skondensowanej, propagator fizyki wśród młodzieży; Wiktor Steffen – filolog klasyczny, znawca greckiego teatru antycznego; Jerzy Suszko – chemik organik, twórca chemii alkaloidów kory chinowej, rektor Uniwersytetu Poznańskiego w latach 1952-1956; Szczepan Szczeniowski – fizyk-teoretyk, twórca polskiej szkoły fizyki ferromagnetyzmu; Kazimierz Tymieniecki – wybitny historyk, autor *Historii chłopów polskich*; Zygmunt Wojciechowski – historyk państwa i prawa, założyciel i pierwszy dyrektor Instytutu Zachodniego w Poznaniu; Piotr Zaremba – architekt-wizjoner, specjalista w zakresie planowania miast portowych i obszarów nadmorskich; Zygmunt Ziembiński – teoretyk prawa, autor znakomitego podręcznika *Logika praktyczna.*

**Prezydia i Biuro Oddziału PAN w Poznaniu**

Prezydium Oddziału PAN w Poznaniu działało najpierw w trzyletnich, a od roku 1999, w czteroletnich kadencjach. Funkcje prezesów Oddziału PAN w Poznaniu pełnili kolejno: prof. Gerard Labuda (1972-1980), prof. Władysław Węgorek (1981-1989), prof. Jan Stankowski (1990-1995), prof. Andrzej B. Legocki (1996-2002) – biochemik, wieloletni dyrektor Instytutu Chemii Bioorganicznej PAN w Poznaniu, prezes Polskiej Akademii Nauk w latach 2002-2006, prof. Jan Węglarz (2003-2010) – informatyk, twórca i dyrektor Instytutu Informatyki na Politechnice Poznańskiej, założyciel Poznańskiego Centrum Superkomputerowo-Sieciowego. Pierwszą siedzibą Oddziału były pomieszczenia w budynku Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk przy ul. Mielżyńskiego 27/29, a od 1993 roku Oddział mieści się w Ośrodku Nauki PAN przy ul. Wieniawskiego 17.

Od 2011 roku prezesem Oddziału PAN w Poznaniu jest prof. Roman Słowiński, czł. koresp. PAN, informatyk, założyciel i kierownik Zakładu Inteligentnych Systemów Wspomagania Decyzji w Instytucie Informatyki Politechniki Poznańskiej. W skład Prezydium Oddziału w kadencji 2011-2014 wchodzą ponadto: wiceprezes – prof. Marek Świtoński, czł. koresp. PAN; oraz członkowie: prof. Jerzy Brzeziński, czł. rzecz. PAN; prof. Andrzej B. Legocki, czł. rzecz. PAN; prof. Bogdan Marciniec, czł. rzecz. PAN; prof. Roman Micnas, czł. koresp. PAN i prof. Jan Węglarz, czł. rzecz. PAN.

Skład Prezydium Oddziału w poprzednich kadencjach znajduje się w Dodatku A.*

Dyrektorami Zarządu Administracyjnego Oddziału PAN w Poznaniu byli: dr Stanisław Parliński (1972-1976), mgr Zbigniew Jaśkiewicz (1976-1986), dr Irena Filipiak (1987-1990), mgr Andrzej Gałęzewski (1990-1996) i mgr Teresa Senkus (1996-2010). Od 2011 roku naczelnikiem Biura jest mgr Ewa Senkus-Adamczak. Pracownicami Biura są: mgr Maria Osiak (od 1984 r.), mgr Katarzyna Kunert (od 1999 r.) i mgr Kamila Sobkowska (od 2008 r.).

## Członkowie Oddziału PAN w Poznaniu

Oddział PAN w Poznaniu skupia aktualnie 31 członków korporacji: 12 rzeczywistych i 19 korespondentów, związanych z poznańskimi uczelniami, placówkami PAN oraz placówkami resortowymi. Afiliacja wydziałowa jest przedstawiona w tabeli 1.

Tabela 1. Afiliacja wydziałowa członków PAN z Oddziału w Poznaniu

| Wydziały | Członkowie rzeczywiści | Członkowie korespondenci | Razem |
|---|---|---|---|
| Wydział I Nauk Humanistycznych i Społecznych | Jerzy M. Brzeziński<br>Jacek Fisiak<br>Jerzy Kmita<br>Henryk Olszewski<br>Hubert Orłowski<br>Zbigniew Radwański | Aleksander Posern-Zieliński<br>Jerzy Strzelczyk<br>Zbigniew Kwieciński | 9 |
| Wydział II Nauk Biologicznych i Rolniczych | Andrzej B. Legocki<br>Jerzy J. Lipa | Mariusz Jaskólski<br>Włodzimierz Krzyżosiak<br>Zbigniew W. Kundzewicz<br>Małgorzata Mańka<br>Jacek Oleksyn<br>Wojciech Święcicki<br>Marek Świtoński<br>Erwin Wąsowicz | 10 |
| Wydział III Nauk Ścisłych i Nauk o Ziemi | Bogdan Marciniec | Józef Barnaś<br>Jerzy Kaczorowski<br>Tomasz Łuczak<br>Roman Micnas | 5 |
| Wydział IV Nauk Technicznych | Jacek Błażewicz<br>Ryszard Domański<br>Jan Węglarz | Czesław Cempel<br>Mirosław Dąbrowski<br>Józef Korbicz<br>Roman Słowiński | 7 |
| Wydział V Nauk Medycznych | Brak przedstawicieli | | 0 |
| Razem | 12 | 19 | 31 |

* Dodatki A, B, C, D, E, F dostępne są wraz z artykułem w wersji elektronicznej pod adresem Polskiej Akademii Nauk http:/www.pan.pl lub bezpośrednio http://www.portalwiedzy.pan.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=704&Itemid=97

Tabela 2. Liczby członków PAN w Oddziale Poznańskim w kolejnych kadencjach

| | 1972--1974 | 1975--1977 | 1978--1980 | 1981--1983 | 1984--1986 | 1987--1989 | 1990--1992 | 1993--1995 | 1996--1998 | 1999--2002 | 2003--2006 | 2007--2010 | 2011--2014 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Czł. rzecz. | 8 | 17 | 18 | 14 | 15 | 15 | 13 | 14 | 13 | 13 | 10 | 13 | 12 |
| Czł. koresp. | 13 | 5 | 4 | 3 | 8 | 11 | 13 | 13 | 12 | 12 | 16 | 18 | 19 |
| Ogółem | 21 | 22 | 22 | 17 | 23 | 26 | 26 | 27 | 25 | 25 | 26 | 31 | 31 |

Jak pokazuje tabela 2, liczba członków PAN w Oddziale Poznańskim wzrasta, co świadczy o rosnącej pozycji naukowej Poznania jako ośrodka naukowego (por. także [4]).

**Akademia Młodych Uczonych PAN**

Akademia Młodych Uczonych została powołana Ustawą z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk w celu promowania badań naukowych i prac rozwojowych prowadzonych przez wybitnych młodych przedstawicieli nauki polskiej. Zadania AMU obejmują: przedstawianie opinii i programów dotyczących spraw nauki, organizowanie debat, dyskusji i konferencji naukowych na tematy istotne dla reprezentowanej dyscypliny naukowej oraz upowszechnianie standardów etyki wśród młodych naukowców. Kadencja członka AMU trwa 5 lat. Na kadencję 2011-2016 wybrano 4 młodych naukowców z Poznania, którzy reprezentują Wydział II – Nauk Biologicznych i Rolniczych PAN:

- dr Beatę Hasiów-Jaroszewską, Instytut Ochrony Roślin;
- dr Izabelę Szczerbal, Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu;
- dra hab. Borysa Wróbla, prof. UAM, Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu;

oraz Wydział III – Nauk Ścisłych i Nauk o Ziemi PAN:

- dra Ireneusza Weymanna, Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu.

**Prestiżowe wyróżnienia członków Oddziału PAN w Poznaniu**

O pozycji Oddziału PAN świadczy m.in. uznanie dla osiągnięć naukowych ich członków. Prestiżowym dowodem uznania osiągnięć naukowych jest Nagroda Fundacji na rzecz Nauki Polskiej (FNP), nazwana przez media „polskim Noblem". Poniżej przedstawiamy dziewięciu poznańskich laureatów tej nagrody, członków Oddziału PAN w Poznaniu:

- prof. Tomasz Łuczak, czł. koresp. PAN, Wydział Matematyki i Informatyki Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, 1997 (w obszarze nauk ścisłych), za prace nad teorią losowych struktur dyskretnych;
- prof. Jan Węglarz, czł. rzecz. PAN, Wydział Informatyki Politechniki Poznańskiej, Instytut Chemii Bioorganicznej PAN, 2000 (w obszarze nauk technicznych), za rozwijanie metod projektowania informatycznych systemów zarządzania i sterowania produkcją, wykorzystujących szeregowanie dyskretno-ciągłe;
- prof. Mariusz Jaskólski, czł. koresp. PAN, Instytut Chemii Bioorganicznej PAN, Wydział Chemii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, 2002 (w obszarze nauk przy-

rodniczych i medycznych), za wyjaśnienie sposobu powstawania agregatów amyloidalnego białka ludzkiego – cystatyny C, przyczyniające się do zrozumienia mechanizmu niektórych schorzeń mózgu człowieka;

- prof. Roman Słowiński, czł. koresp. PAN, Wydział Informatyki Politechniki Poznańskiej, Instytut Badań Systemowych PAN, 2005 (w obszarze nauk technicznych), za opracowanie metodyki komputerowego wspomagania decyzji podejmowanych na podstawie niepełnych danych;
- prof. Włodzimierz Krzyżosiak, czł. koresp. PAN, Instytut Chemii Bioorganicznej PAN, 2007 (w obszarze nauk medycznych i chemicznych), za odkrycie mechanizmu selektywnego wyciszania informacji genetycznej mogącej prowadzić do chorób neurodegeneracyjnych;
- prof. Jacek Oleksyn, czł. koresp. PAN, Instytut Dendrologii PAN, 2008, za wkład w odkrycie uniwersalnych biogeograficznych zależności między cechami roślin, istotnych dla zrozumienia procesów ekologicznych w skali globalnej;
- prof. Józef Barnaś, czł. koresp. PAN, Wydział Fizyki Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, Instytut Fizyki Molekularnej PAN, 2009, za stworzenie teoretycznych podstaw spintroniki, a w szczególności za wyjaśnienie zjawiska gigantycznego magnetooporu;
- prof. Bogdan Marciniec, czł. rzecz. PAN, Wydział Chemii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, 2009, za odkrycie nowych reakcji i katalizatorów procesów prowadzących do wytwarzania materiałów krzemoorganicznych o znaczeniu przemysłowym;
- prof. Jerzy Strzelczyk, czł. koresp. PAN, Wydział Historyczny Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, 2009, za rozprawę *Pióro w wątłych dłoniach* pokazującą w nowatorski sposób wkład twórczości intelektualnej kobiet w rozwój cywilizacji europejskiej od starożytności do przełomu X/XI w.

Biorąc pod uwagę fakt przyznania do 2011 roku 72 Nagród FNP, członkowie korporacji należący do Oddziału PAN w Poznaniu mają w nich jedną ósmą udziału.

Drugą co do prestiżu nagrodą naukową Fundacji na rzecz Nauki Polskiej jest Subsydium dla Uczonych, o nazwie Mistrz. Od 2000 r. otrzymali je następujący członkowie Oddziału PAN w Poznaniu:

- prof. Włodzimierz Krzyżosiak, czł. koresp. PAN, Instytut Chemii Bioorganicznej PAN (2000),
- prof. Marek Świtoński, czł. koresp. PAN, Wydział Hodowli i Biologii Zwierząt Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu (2000);
- prof. Roman Słowiński, czł. koresp. PAN, Wydział Informatyki Politechniki Poznańskiej, Instytut Badań Systemowych PAN (2001);
- prof. Mariusz Jaskólski, czł. koresp. PAN, Instytut Chemii Bioorganicznej PAN, Wydział Chemii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza (2003);

- prof. Jerzy Kaczorowski, czł. koresp. PAN, Wydział Matematyki i Informatyki Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza (2003);
- prof. Roman Micnas, czł. koresp. PAN, Wydział Fizyki Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza (2003);
- Prof. Tomasz Łuczak, czł. koresp. PAN, Wydział Matematyki i Informatyki Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza (2007)

a także następujący pracownicy placówek Oddziału PAN w Poznaniu:

- prof. Tomasz Jasiński, Biblioteka Kórnicka PAN, Wydział Historyczny Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza (2002);
- prof. Ryszard Adamiak, Instytut Chemii Bioorganicznej PAN (2004);
- prof. Ryszard Kierzek, Instytut Chemii Bioorganicznej PAN (2008).

Wśród prestiżowych nagród Fundacji na rzecz Nauki Polskiej dla młodych badaczy są Stypendia dla Młodych Naukowców (Program Start). Liczby laureatów w czterech instytutach PAN z terenu działania Oddziału PAN w Poznaniu w latach 1995-2011 przedstawia tabela 3.

Tabela 3. Liczby laureatów Stypendiów FNP dla Młodych Naukowców (Program START) w instytutach PAN z Oddziału Poznańskiego

| | 1995 | 1997 | 1998 | 1999 | 2000 | 2001 | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2007 | 2009 | 2010 | 2011 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Instytut Fizyki Molekularnej PAN | 1 | | 1 | | 1 | 1 | | | | | | | | |
| Instytut Genetyki Człowieka PAN | | | | 1 | 1 | 1 | | | | | 1 | 1 | 1 | |
| Instytut Genetyki Roślin PAN | | 1 | | | | | 1 | | | 1 | | | | |
| Instytut Chemii Bioorganicznej PAN | | | 4 | 2 | | 1 | | 1 | 1 | | 1 | | | 1 |

## Prace Prezydium Oddziału PAN w Poznaniu

W Oddziale PAN w Poznaniu, w czasie 40-letniej działalności, odbyło się 79 sesji Zgromadzenia Ogólnego wraz z wykładami. Prezydium Oddziału odbyło około 160 posiedzeń – brało udział w opracowywaniu Ustaw o PAN (1951, 1997 i 2010), Statutów Oddziału PAN (1972, 1997, 2011), *Ekspertyzy nt. wykorzystania złóż węgla brunatnego w Wielkopolsce* (prof. R. Domański i prof. Wł. Węgorek, 1981), *Raportu nt. problemów leśnictwa i drzewnictwa* (prof. K. Mańka, 1985), *Raportu o stanie nauki w Wielkopolsce* (pod red. prof. G. Labudy, 1986), *Raportu nt. przemysłowego wykorzystania azotu bezlenowego oraz dystrybucji i wykorzystania cieczy kriogennych w Odolanowie* (prof. J. Stankowski) oraz wypowiadało się w wielu innych sprawach dotyczących nauki.

Prezesi Oddziału biorą udział w Radzie Programowej *Strategicznego Rozwoju Miasta Poznania*, uczestniczą w pracach Kapituły Nagrody Marszałka Województwa Wielko-

polskiego *I-Wielkopolska – Innowacyjni dla Wielkopolski*, uczestniczą w konferencji *Przedsiębiorczość akademicka w Wielkopolsce – stan obecny i perspektywy*, oraz w realizacji *Programu Wspierania Projektów Innowacyjnych* i projektu *Wielkopolska Platforma Innowacyjna*, którego celem jest wspomaganie transferu odkryć naukowych o potencjale wdrożeniowym do sektora gospodarki.

Prezydium podejmowało wiele działań służących integracji środowiska naukowego oraz popularyzacji nauki, tworząc pozytywny wizerunek PAN w Wielkopolsce. Poza cyklicznymi sesjami, które zostaną omówione w następnych punktach, w ostatnim dziesięcioleciu zorganizowano m.in.:

(5.07.2002). Z inicjatywy Oddziału PAN w Poznaniu w Instytucie Włókien Naturalnych odbyło się spotkanie środowiska naukowego Poznania z ministrem nauki prof. Michałem Kleiberem. W czasie spotkania Minister przedstawił aktualny stan nauki w naszym kraju oraz perspektywy jej rozwoju.

(28.10.2002). Oddział Poznański PAN i jego Komisja Slawistyczna zorganizowały sympozjum naukowe nt. *Biblie staropolskie*, połączone z prezentacją najstarszych słowiańskich przekładów Biblii wydanych (faksymile oryginałów) w pięciu seriach Biblia Slavica przez Verlag Ferdinad Schöningh, Padeborn.

(12.05.2005). W ramach roku fizyki, który upamiętniał odkrycia Einsteina, Oddział PAN w Poznaniu wraz z Instytutem Fizyki Molekularnej PAN oraz Polskim Towarzystwem Fizycznym zorganizował sympozjum naukowe nt.: *Powstanie, rozwój i sukcesy mechaniki kwantowej.* Wykłady na temat teorii zjawiska fotoelektrycznego Einsteina jako potwierdzenie kwantowej energii wg Plancka, teorii ruchów Browna wg. Smoluchowskiego-Einsteina i szczególnej teorii względności Einsteina, wygłosili prof. Jan Stankowski z Instytutu Fizyki Molekularnej PAN, prof. Lucjan Piela z Uniwersytetu Warszawskiego, prof. Karol Wysokiński z Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, prof. Piotr Pierański z Politechniki Poznańskiej, prof. Jan Mostowski z Instytutu Fizyki PAN.

(18.10.2006). W Oddziale PAN w Poznaniu odbył się wykład prof. Michała Kleibera pt. *Europejska Rada Badań – nowa polityka naukowa Unii Europejskiej.*

(11.12.2008). W ramach odbywającej się w Poznaniu Konferencji Narodów Zjednoczonych w sprawie Zmian Klimatu, COP 14, w Oddziale PAN w Poznaniu odbył się wykład prof. Wiesława Masłowskiego z Uniwersytetu w Monterey, CA, USA, C*auses, Rates and Consequences of Warming Arctic Climate.* Wprowadzenie wygłosił Albert Arnold Gore, były wiceprezydent Stanów Zjednoczonych, laureat Pokojowej Nagrody Nobla. Obsługę konferencji COP14 w zakresie telewizji internetowej i bezpieczeństwa systemów teleinformatycznych zapewniło Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe.

(21.01.2010). W Oddziale PAN w Poznaniu odbył się wykład prof. Andrzeja Górskiego, wiceprezesa PAN, pt. *Transparentność: niezbędny warunek społecznego zaufania do nauki i uczonych*.

(10.12.2010). Oddział PAN w Poznaniu, wspólnie z Wydziałem Historycznym UAM oraz Polską Akademią Umiejętności, zorganizował sesję otwartą poświęconą pamięci zmarłego prof. Gerarda Labudy pt. *Początki państwa i Kościoła polskiego w badaniach prof. Gerarda Labudy*. W czasie sesji wygłoszono wykłady: prof. Jerzy Strzelczyk – *Pierwsza monarchia piastowska w badaniach Gerarda Labudy*, prof. Roman Michałowski – *Gerard Labuda jako historyk początków Kościoła w Polsce*, prof. Jerzy Wyrozumski – *Gerarda Labudy badania nad św. Wojciechem i św. Stanisławem*, prof. Józef Dobosz – *Gerard Labuda jako popularyzator wiedzy o najstarszych dziejach piastowskiej monarchii i początkach organizacji kościelnej w Polsce*.

(3.02.2012). Oddział PAN w Poznaniu i jego Komisja Archeologiczna zorganizowały wykład prof. Michała Kobusiewicza z Instytutu Archeologii i Etnologii PAN pt. *Nowe odkrycia prahistorycznej sztuki naskalnej w północno-wschodniej Afryce*.

W 2000 roku opracowano i wydano *Poczet wielkopolskich członków Polskiej Akademii Nauk*. Obejmował on 61 biogramów czynnych i nieżyjących członków PAN działających na obszarze Wielkopolski i północno-zachodniej Polski, przed i po powołaniu Oddziału Poznańskiego. Obecnie przygotowywana jest zaktualizowana wersja tej publikacji.

Oddział Poznański PAN jest aktywnym orędownikiem nauki i innowacji w Wielkopolsce. Dzięki uczestnictwu Prezesa Oddziału w Kolegium Rektorów Uczelni Wyższych Miasta Poznania, Oddział utrzymuje ścisłą współpracę z uczelniami poznańskimi. Przejawia się to m.in. we współorganizowaniu od 1998 roku Poznańskiego Festiwalu Nauki i Sztuki. Oddział współpracuje także z jednostkami badawczo-rozwojowymi Wielkopolski, z władzami miasta, województwa i Urzędu Marszałkowskiego w zakresie organizacji spotkań naukowych i popularnonaukowych oraz realizacji interdyscyplinarnych programów badawczych, a także bierze udział w realizacji programu władz miasta pn. *Akademicki i naukowy Poznań* i w realizacji Regionalnej Strategii Innowacji dla Wielkopolski na lata 2010-2020 Urzędu Marszałkowskiego.

**Nagroda im. Oswalda Balzera**

W 1980 roku na wiosennej sesji Zgromadzenia Ogólnego członkowie Oddziału PAN w Poznaniu ustanowili Nagrodę im. Oswalda Balzera. Symbolem nagrody była brązowa kopia złotego medalu ofiarowanego przez społeczeństwo miasta Lwowa w 1928 roku prof. Oswaldowi Balzerowi, wybitnemu historykowi i wielkiemu patriocie, który położył doniosłe zasługi dla odradzającej się państwowości polskiej. W zamyśle nagroda miała być przyznawana jeden raz w czasie trwania kadencji Prezydium za wybitne osiągnięcia w rozwoju nauk humanistycznych. Przewodniczącym jury nagrody miał być każdorazowo prezes Oddziału PAN w Poznaniu. Po dziesięciu latach przyznawanie nagrody zawieszono z powodu braku środków finansowych. Nagrodę im. Oswalda Balzera otrzymało dotychczas czterech uczonych:

- prof. Kazimierz Jasiński z Uniwersytetu im. Mikołaja Kopernika w Toruniu (1980), za opracowanie rodowodu Piastów Śląskich,
- prof. Józef Matuszewski z Uniwersytetu Łódzkiego (1983), za prace nad historią państwa i prawa,
- prof. Henryk Olszewski z Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu (1989), za całokształt prac nad ustrojem politycznym państwa polskiego i stosunków polsko-niemieckich,
- prof. Juliusz Bardach z Uniwersytetu Warszawskiego (1992), za prace nad dziejami ustroju Polski i Litwy,

***

## Placówki naukowe PAN działające w ramach Oddziału PAN w Poznaniu

Placówkami naukowymi Akademii są: instytuty, zakłady, pracownie, a także naukowe placówki pomocnicze, takie jak: archiwa, biblioteki, prowadzące badania naukowe lub prace badawczo-rozwojowe. Instytuty PAN mogą prowadzić studia doktoranckie i podyplomowe oraz inną działalność z zakresu kształcenia. W Poznaniu i okolicach działa obecnie 19 jednostek naukowych Akademii, a mianowicie: 7 instytutów (w tym 1 oddział), 4 zakłady, 5 pracowni oraz 3 inne placówki, w których łącznie pracuje ponad 1300 osób, w tym około 145 profesorów. Dyrektorzy i kierownicy placówek są stałymi uczestnikami Zgromadzeń Ogólnych Oddziału. Liczba placówek zmieniała się przez ostatnich 40 lat w sposób przedstawiony w tabeli 4.

Tabela 4. Zmiany liczby placówek naukowych PAN na terenie Oddziału PAN w Poznaniu

| | 1972 | 1978 | 1980 | 1983 | 1987 | 1994 | 1999 | 2004 | 2009 | 2012 |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Samodzielne placówki naukowo-badawcze | 5 | 8 | 9 | 10 | 10 | 9 | 9 | 9 | 9 | 7 |
| Placówki filialne | 16 | 20 | 18 | 18 | 18 | 17 | 12 | 9 | 9 | 11 |
| Placówki działalności pomocniczej | 1 | 4 | 4 | 5 | 5 | 3 | 1 | 1 | 1 | 1 |
| Ogółem | 22 | 32 | 31 | 33 | 33 | 29 | 22 | 18 | 18 | 19 |

Obecnie na terenie Poznania i okolic działają następujące placówki naukowe PAN:

- Instytut Chemii Bioorganicznej PAN i afiliowane przy nim od 1993 r. Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe (PCSS)
- Instytut Fizyki Molekularnej PAN
- Instytut Genetyki Roślin PAN
- Instytut Dendrologii PAN
- Instytut Genetyki Człowieka PAN
- Instytut Środowiska Rolniczego i Leśnego PAN
- Instytut Archeologii i Etnologii PAN Oddział w Poznaniu
- Biblioteka Kórnicka PAN
- Zakład Badania Instytucji Prawnych Instytutu Nauk Prawnych PAN

- Zakład Doświadczalny PAN
- Zakład Historii Instytutu Slawistyki PAN
- Zakład Badań Narodowościowych Instytutu Slawistyki PAN
- Zakład Językoznawstwa Instytutu Slawistyki PAN
- Zakład Słownika Historyczno-Geograficznego Ziem Polskich w Średniowieczu Instytutu Historii PAN
- Pracownia Bibliografii Bieżącej Instytutu Badań Literackich PAN
- Pracownia Historii Niemiec i Stosunków Polsko-Niemieckich Instytutu Historii PAN
- Obserwatorium Astrogeodynamiczne, Centrum Badań Kosmicznych PAN
- Pracownia Badań Czynności Okoruchowej, Zakład Obrazowania i Pomiarów Biofizycznych Instytutu Biocybernetyki i Inżynierii Biomedycznej PAN
- Archiwum PAN w Warszawie, Oddział w Poznaniu

### Instytut Chemii Bioorganicznej PAN
**Dyrektor – prof. Marek Figlerowicz**

Jest największym Instytutem. Powstał w 1969 r. jako Zakład Stereochemii Produktów Naturalnych Instytutu Chemii Organicznej PAN. W roku 1980 został przekształcony w samodzielny Zakład Chemii Bioorganicznej PAN, a w 1988 w Instytut Chemii Bioorganicznej PAN. Łącznie z afiliowanym Poznańskim Centrum Superkomputerowo-Sieciowym Instytut zatrudnia ponad 460 pracowników, w tym 80 pracowników naukowych (33 profesorów). Prowadzone przez Instytut studium doktoranckie liczy ponad 80 słuchaczy. Instytut zajmuje się badaniami o zakresie interdyscyplinarnym, obejmującymi zagadnienia syntezy chemicznej i chemii strukturalnej produktów naturalnych, szczególnie zaś kwasów nukleinowych i ich komponentów, oraz modelowych i naturalnych układów biologicznych białek, jak również problemami biologii molekularnej, inżynierii genetycznej roślin, genomiki i bioinformatyki. W ramach prowadzonych badań w dziedzinie chemii i biologii kwasów nukleinowych otrzymano wiele chemicznie modyfikowanych nukleozydów (podstawowych „cegiełek" tworzących kwasy nukleinowe) o aktywności przeciwwirusowej i przeciwnowotworowej. Najbardziej znane leki z tej grupy to AZT – stosowany w terapii AIDS oraz acyklowir (Zovirax) – skuteczny przeciwko wielu wirusom, m.in. opryszczki, którego nowa, wydajna synteza została opracowana w Instytucie. Te i inne leki o charakterze analogów nukleozydowych są nadal modyfikowane w celu polepszenia ich właściwości farmakologicznych, zmniejszenia toksyczności czy zmiany spektrum aktywności. Innym osiągnięciem o charakterze terapeutycznym jest opracowanie prototypowych szczepionek, m.in. drogą pokarmową, przeciwko żółtaczce zakaźnej. Zastosowano tu technologię, w której genetycznie modyfikowane rośliny, np. sałata, produkują przeciwciała odpowiedzialne za wzrost odporności organizmu. Wyizolowano również substancje o właściwościach leczniczych i odżywczych z łubinu. Ważne są osiągnięcia w dziedzinie diagnostyki medycznej, jak opracowanie metody pozwalającej na wykrywanie mutacji genetycznych związanych z występowaniem nowotworów lub chorób neurodegeneracyjnych. W oparciu o tę metodę przeprowadzono analizę zmian genetycznych związanych z występowaniem raka piersi w populacji wielkopolskiej. Podobne znaczenie ma badanie wolnorodnikowych uszkodzeń DNA i opracowanie metody tzw. chemicznych znaczników guza mózgu. Prowadzone są intensywne prace nad konstrukcją tzw. biochipów DNA – mikroelementów zawierających krótkie fragmenty kwasów nukleinowych. Pozwalają one na szybką i tanią identyfikację materiału genetycznego, np. w diagnostyce medycznej i kryminalistyce. Prowadzone są także badania dotyczące aspektów prawnych i etycznych związanych z rozwojem biotechnologii. Pracownicy IChB otrzymali szereg ważnych nagród i wyróżnień, w tym trzykrotnie najbardziej

prestiżową Nagrodę Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej, zwaną „polskim Noblem" (prof. Jan Węglarz, prof. Mariusz Jaskólski, prof. Włodzimierz Krzyżosiak).

### Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe (PCSS)
**Pełnomocnik dyrektora IChB ds. PCSS – prof. Jan Węglarz**

Centrum jest afiliowane przy Instytucie Chemii Bioorganicznej PAN. Powstało w 1993 roku w celu budowy i rozwoju infrastruktury informatycznej nauki w Poznaniu i w Polsce. Infrastruktura ta obejmuje miejską światłowodową sieć w Poznaniu, Centrum Komputerów Dużej Mocy Obliczeniowej i Archiwizacji oraz krajową naukową sieć szerokopasmową. Na początku działalności zespół PCSS zajmował się sieciami, usługami sieciowymi i centrum superkomputerowym. Aktualnie w PCSS pracuje ponad 280 osób zatrudnionych w 6 działach. W PCSS zlokalizowany jest także węzeł paneuropejskiej sieci naukowej, aktualnie GÉANT3. Za pośrednictwem tego węzła, sieci PIONIER i dołączonych do niej miejskich sieci światłowodowych, polskie środowisko naukowe uzyskuje szerokopasmowe połączenie z Internetem i sieciami naukowymi całego świata. Sieć PIONIER, i dołączona do niej infrastruktura obliczeniowa, stanowi integralną część europejskiej przestrzeni badawczej. Wraz z rozwojem infrastruktury informatycznej nauki, w PCSS prowadzone są szeroko zakrojone, intensywne prace badawczo-rozwojowe w obszarach sieci nowych generacji, rozproszonego przetwarzania danych w strukturach gridowych, portali i zarządzania danymi oraz bezpieczeństwa cyberprzestrzeni. Badania te mają wymiar globalny, bowiem realizowane są głównie w ramach kolejnych Programów Ramowych Unii Europejskiej. PCSS uczestniczył i uczestniczy w ponad 80 takich projektach, a 7 z nich koordynował. Nowoczesna na skalę globalną e-infrastruktura, wysoki poziom prac badawczo-rozwojowych i wiele wdrożeń stanowią podstawę do rozwijania przez Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe współpracy ze środowiskiem biznesowym, mającej na celu budowanie gospodarki opartej na wiedzy. PCSS jest Centrum Doskonałości firmy Sun Microsystems, Centrum Innowacji Microsoft oraz współzałożycielem, wraz z Urzędem Miasta Poznania, Wielkopolskiego Klastra Teleinformatycznego, zrzeszającego ponad 40 firm ICT z naszego regionu. PCSS jest miejscem budowania karier zawodowych wybitnych absolwentów najlepszego w Polsce kierunku Informatyka, prowadzonego na Politechnice Poznańskiej przez Instytut Informatyki, z którym PCSS ściśle współpracuje. IChB łącznie z PCSS jest liderem w pozyskiwaniu środków unijnych, w tym grantów Programów Ramowych UE oraz funduszy strukturalnych. Z tego tytułu Instytut został wyróżniony nagrodą „Kryształowej Brukselki" (dwukrotnie) za skuteczność w pozyskiwaniu grantów unijnych.

### Instytut Fizyki Molekularnej PAN
**Dyrektor – prof. Andrzej Jezierski**

Instytut został utworzony z Oddziału Poznańskiego Instytutu Fizyki PAN w 1975 roku. Jego początki sięgają roku 1953 r., kiedy to powstał Zakład Ferromagnetyków i Ferroelektryków, będący filią Instytutu Fizyki PAN w Warszawie. Wpis do rejestru i nadanie osobowości prawnej miało miejsce 11 grudnia 1998 r. Instytut zatrudnia obecnie 129 pracowników, w tym 69 naukowych (17 profesorów zwyczajnych, 16 profesorów nadzwyczajnych, 34 adiunktów i 4 asystentów). Ponadto na Studium Doktoranckim kształci się 12 doktorantów. Najważniejszymi obszarami badań naukowych Instytutu są:

- Fizyka magnetyków (cienkie warstwy, stopy magnetyczne, struktura elektronowa);
- Fizyka ferroików (przejścia fazowe, relaksacja dielektryczna, przewodniki protonowe);
- Ciekłe kryształy (własności dielektryczne, optyczne i elektrooptyczne);

- Krystaliczne przewodniki molekularne, organiczne materiały dla fotowoltaiki;
- Oddziaływania molekularne w cieczach;
- Układy mezoskopowe i nanoskopowe;
- Spintronika i nanoelektronika;
- Fizyka niskich temperatur;
- Elektronowy rezonans paramagnetyczny w ciałach stałych;
- Obrazowanie za pomocą magnetycznego rezonansu jądrowego (NMR);
- Symulacje komputerowe (układy granularne, koloidy, auksetyki).

Każdego roku pracownicy IFM PAN publikują około 100 prac w czasopismach o zasięgu międzynarodowym oraz prezentują około 180 prac na konferencjach krajowych i międzynarodowych. Pracownicy Instytutu zostali wyróżnieni licznymi prestiżowymi nagrodami, m.in. prof. Józef Barnaś został laureatem Nagrody Fundacji na rzecz Nauki Polskiej w 2009 roku.

### Instytut Genetyki Roślin PAN
**Dyrektor – prof. Bogdan Wolko**

Instytut wywodzi się z powstałego w 1954 r. Zakładu Hodowli Roślin PAN. W 1961 roku został on połączony z Zakładem Genetyki PAN w Skierniewicach i działał pod nazwą Zakładu Genetyki Roślin PAN. W roku 1979 Zakład uzyskał rangę Instytutu PAN. Instytut zatrudnia 120 pracowników, w tym: 10 profesorów zwyczajnych, 9 profesorów nadzwyczajnych, 21 adiunktów, 5 asystentów i 14 doktorantów. Instytut prowadzi badania podstawowe zmierzające do poznania struktury i organizacji genomów roślin uprawnych oraz genetycznych podstaw procesów i zjawisk związanych z ich ulepszaniem. Jednym z najważniejszych kierunków prac badawczych jest genomika strukturalna i funkcjonalna gatunków roślin uprawnych, takich jak gatunki roślin strączkowych (łubin, groch) i kapustnych (rzepak). Prace w tym zakresie obejmują konstruowanie map genetycznych, poznanie struktury nukleotydowej wybranych regionów genomu i cytogenetyczną lokalizację sekwencji na chromosomach, a także adnotację funkcjonalną sekwencji DNA, analizę ekspresji i funkcji genów. Inny kierunek badań to genetyczna charakterystyka grzybów patogenicznych i poznanie mechanizmów odporności roślin na wywoływane przez nie choroby, a także poznanie podstaw genetycznych adaptacji roślin do niekorzystnych środowiskowych warunków wzrostu (brak wody i składników odżywczych, chłód, zasolenie). W wyniku prac związanych z pokonywaniem barier krzyżowalności odległych gatunków generowana jest nowa zmienność u roślin uprawnych, która nie powstałaby w warunkach naturalnych. Badania te prowadzone są głównie na zbożach i trawach pastewnych. Wcześniejsze prace badawcze i hodowlane nad trawami doprowadziły do wytworzenia nowego gatunku uprawnego *Festulolium* (mieszańce kostrzewy łąkowej z życicą wielokwiatową). Obecnie koncentrują się na wprowadzaniu (introgresji) genów tolerancji na stresy abiotyczne z gatunków rodzaju *Festuca* (kostrzewy) do gatunków rodzaju *Lolium* (życice). Z kolei badania prowadzone nad zbożami są ukierunkowane na introgresję genów z prymitywnych gatunków pszenic do pszenżyta w celu poprawienia jego cech użytkowych, w szczególności odporności na choroby i porastanie. Uzyskano linie introgresywne pszenżyta z materiałem genetycznym *Triticum monococcum*, które są pierwszymi tego typu materiałami na świecie. Ważnym kierunkiem działalności naukowej Instytutu są prace ukierunkowane na tworzenie nowych biotechnologii do zastosowania w hodowli i praktyce rolniczej. Należą do nich badania nad poszukiwaniem markerów dla genów odpowiedzialnych za dziedziczenie ważnych cech użytkowych, modyfikacje genetyczne roślin w celu wytwarzania białek o znaczeniu farmakologicznym (4 zgłoszenia patentowe z tego zakresu), badania nad gatunkami roślin jako źródłami biomasy (miskant, wierzba) wykorzystywanej na cele energetyczne i do pro-

dukcji bioetanolu. We współdziałaniu z firmą DuPont Poland oraz Zakładami Tłuszczowymi ADM w Szamotułach wdrożono do praktyki rolniczej system wspomagania decyzji w ochronie rzepaku przed suchą zgnilizną kapustnych (SPEC).

### Instytut Dendrologii PAN w Kórniku
**Dyrektor – prof. Jacek Oleksyn**

Instytut jest kontynuatorem powołanego do życia w 1933 roku Działu Dendrologii i Pomologii, pierwszej jednostki Zakładu Badania Drzew i Lasu Fundacji „Zakłady Kórnickie". W 1945 roku został przejęty przez Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego i Nauki, a w 1952 roku przez Polską Akademię Nauk, początkowo jako Zakład Dendrologii i Pomologii, później jako Zakład Dendrologii i Arboretum Kórnickie, a od roku 1975 Instytut Dendrologii w Kórniku. Instytut Dendrologii zatrudnia 57 osób, w tym 11 z tytułem profesora, 4 ze stopniem naukowym doktora habilitowanego oraz 25 ze stopniem doktora. W strukturze Instytutu mieści się 12 pracowni naukowych z dobrze wyposażonymi laboratoriami. Dodatkowym zapleczem Instytutu jest Laboratorium Analiz Mineralnych, Arboretum Kórnickie oraz Las Zwierzyniec z licznymi wieloletnimi powierzchniami doświadczalnymi, a także Herbarium i Biblioteka. Przedmiotem działania Instytutu Dendrologii jest prowadzenie badań naukowych w zakresie nauk biologicznych i leśnych, zwłaszcza dotyczących roślin drzewiastych. Instytut prowadzi prace z zakresu ekologii i ekofizjologii drzew, w tym interakcji między roślinami a ich patogenami i szkodnikami, z zakresu biologii, fizjologii i przechowywania nasion drzew leśnych, genetyki drzew oraz systematyki i geograficznego zróżnicowania taksonów na poziomie genetycznym i fenotypowym. W ciągu minionej dekady pracownicy Instytutu opublikowali blisko 400 publikacji naukowych. Profesor Jacek Oleksyn został laureatem Nagrody Fundacji na rzecz Nauki Polskiej w 2008 roku.

### Instytut Genetyki Człowieka PAN
**Dyrektor – prof. Jerzy Nowak**

Instytut został utworzony jako Zakład w 1974 roku i kierowany był do 1985 roku przez prof. Antoniego Horsta. W 2002 roku Zakład uzyskał prawo nadawania stopnia doktora nauk medycznych, w 2003 status Instytutu, a w 2010 prawo nadawania stopnia doktora habilitowanego nauk medycznych. Instytut zatrudnia 9 pracowników z tytułem naukowym profesora, 12 ze stopniem doktora habilitowanego i 47 ze stopniem doktora.
Instytut jest członkiem konsorcjów tworzących następujące centra naukowe:
- Wielkopolskie Centrum Biotechnologii Medycznej „BioTechMed",
- Wielkopolskie Centrum Zaawansowanych Technologii i
- Wielkopolskie Centrum Nauk Medycznych.

Instytut prowadzi badania z zakresu podstawowych zagadnień genetyki człowieka, obejmujące prace z zakresu struktury, funkcji i ekspresji genów w procesach fizjologicznych i patologicznych. Wyniki badań prowadzonych w Instytucie we współpracy z krajowymi i zagranicznymi placówkami medycznymi umożliwiają poznawanie mechanizmów i uwarunkowań genetycznych klasycznych chorób genetycznych, nowotworów, chorób układu krążenia i niepłodności oraz znajdują praktyczne zastosowanie w diagnostyce molekularno-genetycznej. Do najważniejszych osiągnięć Instytutu należy opracowanie metod biologii molekularnej, cytogenetyki i immunologii wdrożonych do praktyki klinicznej i mających na celu wczesne wykrywanie mutacji, identyfikację nosicieli patologicznych genów, monitorowanie leczenia i wyjaśnienie molekularnego podłoża mukowiscydozy, dystrofii mięśniowej Duchenne'a, pierwotnej dyskinezie rzęsek, stwardnienia guzowatego, rodzinnej polipowatości jelita grubego, osteoporozy, choroby Alzheimera, cukrzycy

typu MODY u ciężarnych, stwardnienia rozsianego oraz niepłodności męskiej. W Instytucie wykryto szereg nowych mutacji w genach ryzyka powstawania nowotworów głowy i szyi, piersi, żołądka i jelita grubego oraz w zwojaku zarodkowym i ostrych białaczkach u dzieci. Pracownicy Instytutu współdziałali w opracowaniu modelu zwierzęcego terapii genowej czerniaka złośliwego i w pierwszych próbach terapii genowej czerniaka złośliwego w Polsce. Na szczególne podkreślenie zasługuje opracowywanie konstrukcji genetycznych, które po wprowadzeniu do organizmów zwierząt umożliwiły uzyskanie ludzkiego hormonu wzrostu oraz skóry wykorzystanej w leczeniu ciężkich oparzeń (pierwszy sklonowany w Polsce knurek transgeniczny). Na uwagę zasługują także próby uzyskania szczepionki immunoantykoncepcyjnej dla mężczyzn oraz zapoczątkowanie przeszczepiania komórek macierzystych pacjentom z pozawałowym uszkodzeniem mięśnia sercowego. Pracownicy Instytutu zostali wyróżnieni licznymi prestiżowymi nagrodami, m.in. Przewodniczącego Rady Ministrów, Ministra Zdrowia, Ministra Szkolnictwa Wyższego, Prezesa PAN, Prezydenta Miasta Poznania, Marszałka Województwa Wielkopolskiego.

### Instytut Środowiska Rolniczego i Leśnego PAN
**Dyrektor – prof. Piotr Kowalczak**

W roku 1975 na bazie doświadczeń istniejącego Zakładu Agroekologii w Turwi powstał Zakład Biologii Rolnej i Leśnej, przemianowany w 1989 roku na Zakład Badań Środowiska Rolniczego i Leśnego PAN. W roku 2009 w jego miejsce został utworzony Instytut Środowiska Rolniczego i Leśnego. Instytut zatrudnia 85 pracowników, w tym 5 z tytułem profesora, 4 ze stopniem naukowym doktora habilitowanego, 21 ze stopniem doktora i 22 magistrów (10 asystentów, 8 pracowników technicznych i 4 pracowników administracji). Instytut prowadzi wielodyscyplinarne badania agroekologiczne w dyscyplinach: kształtowanie środowiska, leśnictwo, agronomia, ekologia, klimatologia, chemia środowiska, biologia. Ich celem jest opracowanie zasad ochrony środowiska rolniczego i leśnego w krajobrazie rolniczym oraz kształtowanie krajobrazu obszarów wiejskich, tak aby przeciwdziałać zagrożeniom środowiska. Prowadzone są badania naukowe mające na celu rozpoznanie ekologicznych zasad funkcjonowania środowiska przyrodniczego, znajdującego się pod wpływem intensywnej gospodarki rolnej i leśnej oraz prognozowanie przyrodniczych zmian w skali całego krajobrazu.

Najważniejszymi osiągnięciami Instytutu są:

- Opracowanie strategii ochrony zasobów przyrody na obszarach rolniczych, prognoza zmian warunków agroklimatycznych Polski oraz program dotyczący racjonalnego wykorzystania zasobów wodnych i kontroli rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń poprzez wprowadzanie zadrzewień śródpolnych.
- Wykonanie trzech ekspertyz dla Rady Europy dotyczących ochrony środowiska obszarów wiejskich oraz szereg ekspertyz dla Ministerstwa Rolnictwa, Ministerstwa Ochrony Środowiska i władz województwa wielkopolskiego.
- Opracowanie rozkładu przestrzennego bilansu azotu na obszarze części zlewni Kanału Wyskoć przez uwzględnienie wielu źródeł dopływów N i jego odpływów dla wszystkich pól w zlewni. Wykazano, że ważnymi predykatorami sald N w skali zlewni może być heterogenność obszarowa pól oraz intensywność produkcji roślinnej.
- Wykazanie znaczenia zróżnicowania struktury krajobrazu w utrzymaniu bogactwa grzybów roślin i zwierząt w krajobrazie rolniczym.
- Wykazanie, że obserwowane zmiany klimatyczne i projekcje warunków klimatycznych na drugą połowę XXI w. świadczą o zachodzącym procesie mediteranizacji klimatu przejawiającej się wzrostem temperatury, brakiem wzrostu opadów w lecie i wzrostem opadów zimowych, co pogarsza warunki agrometeorologiczne produkcji rolniczej.

### Instytut Archeologii i Etnologii PAN Oddział w Poznaniu
### Ośrodek Studiów Pradziejowych i Średniowiecznych
**Kierownik – prof. Henryk Mamzer**

Instytut powstał w 1953, zatrudnia 24 osoby, w tym 16 pracowników naukowych. Instytut prowadzi badania w następujących obszarach problemowych:

- Przemiany osadnicze w późnym glacjale i wczesnym i środkowym holocenie na Niżu Polskim.
- Przemiany kulturowo-osadnicze w Wielkopolsce w średniowieczu.
- Przemiany środowiska przyrodniczego w późnym glacjale i w holocenie na wybranych stanowiskach Niżu Polskiego w świetle badań archeobiologicznych.
- Prahistoria północno-wschodniej Afryki – społeczności łowiecko-zbierackie tego kontynentu. Badania terenowe stanowisk z późnych okresów prahistorii prowadzono na terenie Egiptu w Pustyni Zachodniej (Gebel Nabta, Gebel Ramlah) i w Delcie (Tell el Farkha) oraz w Sudanie na terenie zalewu spowodowanego spiętrzeniem wód Nilu na tamie IV katarakty i w regionie Southern Dongola Reach. Prowadzono też badania bogatej sztuki naskalnej z późnej epoki kamienia w Oazie Dachla w Pustyni Zachodniej oraz zagadnienia typologii i technologii obróbki krzemienia z okresu Starego Państwa w Egipcie.

Obok badań związanych bezpośrednio z pracami terenowymi prowadzone są też badania z zakresu metodologii archeologii dotyczące zagadnień takich, jak wytwarzanie i problem dziejowości w społeczeństwach archaicznych, zagadnienie estetyzacji i wytwarzania treści dziejowej w archeologii. Istniejący w Oddziale Zespół do spraw Ratownictwa Archeologicznego prowadził intensywne ratownicze badania wykopaliskowe przede wszystkim na terenie budowy autostrad. Obok licznych publikacji naukowych dodatkowym osiągnięciem było napisanie i opublikowanie przez zespół pracowników naukowych Oddziału książki popularnonaukowej pt. *Pradzieje Wielkopolski,* która otrzymała Nagrodę Fundacji Klio.

### Biblioteka Kórnicka PAN
**Dyrektor – prof. Tomasz Jasiński**

Biblioteka Kórnicka jest najstarszą placówką PAN w Wielkopolsce. Za datę jej powstania przyjmuje się rok 1826. W 1925 r. pieczę nad Biblioteką przejęła Fundacja Zakłady Kórnickie, a następnie w 1953 r. Polska Akademia Nauk. Twórcą Biblioteki był hr. Tytus Działyński, który od 1826 r. gromadził źródła do dziejów Polski i współczesnej kultury regionu oraz popowstaniowej emigracji polskiej. Główną siedzibą Biblioteki jest przebudowany przez T. Działyńskiego XIX-wieczny, neogotycki Zamek w Kórniku. Przechowywane są tu najcenniejsze kolekcje liczącego dziś niemal 400 tys. woluminów zbioru. Szczególnie cenne są kolekcje rękopisów (ok. 14 tys.) i starych druków (ok. 30 tys.). Niezwykle wartościowe są również kolekcje map i atlasów, fotografii historycznej, dyplomów oraz zbiór 14 tys. grafik z XIX i XX w. Biblioteka, kontynuując ukształtowaną w XIX w. tradycję, gromadzi druki zwarte, czasopisma dotyczące polskiej historii, literatury i kultury oraz prace z historii sztuki i muzealnictwa, zwłaszcza Polski zachodniej, Śląska i pogranicza polsko-niemieckiego. Oprócz tradycyjnych prac związanych z jej funkcjonowaniem ( katalogi, inwentarze, informatory itp.) prowadzi także prace badawcze związane z edytorstwem źródeł oraz szeroko pojętą regionalistykę dotyczącą Wielkopolski. Biblioteka Kórnicka należy do liderów Wielkopolskiej Biblioteki Cyfrowej uważanej obecnie za najlepszą w kraju.

### Zakład Badania Instytucji Prawnych Instytutu Nauk Prawnych PAN
**Kierownik – prof. Roman Wieruszewski**

Zakład Badania Instytucji Prawnych w Poznaniu jest jednostką organizacyjną Instytutu Nauk Prawnych PAN. Działa od 1973 r. W jego ramach działają trzy zespoły: Centrum Praw Człowieka,

Centrum Dokumentacji i Informacji o Prawach Człowieka, Centrum Prawa Rodzinnego i Praw Dziecka. Centra te prowadzą badania na temat przystosowania polskiego porządku prawnego do wymogów stawianych przez międzynarodowy system ochrony praw człowieka, na tematy związane z prawem rodzinnym i funkcjonowaniem sądów rodzinnych oraz na temat praw dziecka, a w szczególności wpływu zaprojektowanej w Centrum Konwencji o Prawach Dziecka na prawo krajowe i międzynarodowe. Pracownicy zakładu prowadzą działalność dydaktyczną, są członkami komitetów redakcyjnych wydawnictw specjalistycznych, prowadzą działalność ekspercką i popularyzatorską.

### Zakład Doświadczalny PAN w Kórniku
**Dyrektor – mgr Seweryn Waligóra**

Zakład został powołany na mocy ustawy Prezesa Polskiej Akademii Nauk w 1955 r. Wcześniej na terenie Zakładu istniały już Szkółki Kórnickie, których historia sięga początków XIX wieku. Zakład zatrudnia obecnie 43 osoby. Profil działalności Zakładu to przede wszystkim produkcja szkółkarska, utrzymywanie i propagowanie odmian otrzymanych w szkółkach oraz na terenie Arboretum Kórnickiego. Zakład uczestniczy również w prowadzonych przez Instytut Dendrologii pracach doświadczalnych oraz badawczych. Zakład Doświadczalny był wielokrotnie nagradzany za wysoką jakość oraz różnorodność produkowanego materiału szkółkarskiego.

### Zakład Historii Instytutu Slawistyki PAN
**Kierownik – prof. Ryszard Grzesik**

Zakład powstał w roku 1950 w ramach Instytutu Zachodniego w Poznaniu, od 1955 roku wszedł w skład Instytutu Slawistyki PAN w Warszawie. Wcześniej znany pod nazwą Zakład Wczesnej Historii Słowiańszczyzny, przemianowany został w roku 2006. Obecnie Zakład zatrudnia 7 osób, w tym 5 w Poznaniu (1 sam. prac. nauki, 1 prof. wizytującego (spoza Poznania), 2 adiunktów (1 spoza Poznania), 1 asystenta i 2 dokumentalistów). W roku 2011 przyjęto 1 osobę na etat profesora wizytującego. Zakład zajmuje się przygotowywaniem wydawnictw leksykograficznych i źródłowych dotyczących najdawniejszej historii Słowian. Obecnie przygotowywane jest angielskie tłumaczenie encyklopedii pt. *Wczesna Słowiańszczyzna. Przewodnik po dziejach i literaturze przedmiotu*, t. 1-2, red. Andrzej Wędzki, Slawistyczny Ośrodek Wydawniczy, Warszawa 2008. Od lat trwa też edycja serii greckiej *Testimoniów najdawniejszych dziejów Słowian*, zainicjowanej przez dawnych pracowników Zakładu, doc. Wincentego Swobodę i dr Alinę Brzóstkowską, a kontynuowanej przez dr Annę Kotłowską. Równolegle każdy z pracowników prowadzi indywidualne badania dotyczące dziejów Bizancjum, Węgier, Czech i Polski w średniowieczu oraz nowożytnej Białorusi. Wspomniane wydawnictwa można uznać za kontynuację wcześniejszych dokonań Zakładu polegających na redakcji *Słownika starożytności słowiańskich*, wydawanego w latach 1961-1996. Słownik ten jest obecnie digitalizowany i będzie udostępniony w Internecie.

### Zakład Badań Narodowościowych Instytutu Slawistyki PAN
**Kierownik – prof. Wojciech Burszta**

Zakład powstał w lutym 1992 roku z przekształcenia, istniejącego od września 1973 roku, Zakładu Badań nad Polonią Zagraniczną PAN. W 2004 roku uległ likwidacji, a część pracowników została zatrudniona w Instytucie Slawistyki PAN, tworząc jego poznańską filię jako Zakład Badań Narodowościowych IS PAN. Umożliwiło to kontynuację problematyki badawczej z lat poprzednich. Aktualnie w zakładzie zatrudnionych jest 13 osób na etacie naukowym (w tym 2 profesorów zwyczajnych, 2 profesorów nadzwyczajnych, 5 adiunktów oraz 4 asystentów). Obecnie zaintere-

sowania badawcze pracowników Zakładu koncentrują się na problematyce narodowościowej, ze szczególnym uwzględnieniem pamięci zbiorowej, mitów i mitologemiki, symboliki, problematyce mniejszości narodowych, etnicznych, religijnych, uwzględniającej kwestie związane z pograniczami kulturowymi, oraz na zagadnieniach dotyczących integracji europejskiej w kontekście historycznym, jak i jej współczesnych przemian.

### Zakład Językoznawstwa Instytutu Slawistyki PAN

Poznańska placówka jest częścią Zakładu Językoznawstwa Instytutu Slawistyki PAN w Warszawie i nie ma w Poznaniu kierownika. Obecnie zatrudnia 4 osoby. Placówka ta istnieje w Poznaniu od 1958 roku, wówczas była to Pracownia Bohemistyczna. W ciągu ponad półwiecza nieprzerwanego istnienia zmieniały się jej nazwy i siedziby. W roku 1972 kierownictwo Pracowni objęła prof. Irena Kwilecka. Wtedy też rozpoczęto prace nad edycją rękopiśmiennych słowników łacińsko-polskich pióra Bartłomieja z Bydgoszczy z lat 1532 i 1544. To zadanie realizuje do dziś nasz zespół, który zajmuje się także polskimi przekładami Biblii i łacińsko-polską leksykografią XVI wieku. W placówce prowadzone są również badania nad średniowieczną poznańską księgą ziemską i początkami polskiej terminologii naukowej. Dotychczasowym efektem prac jest opublikowanie ponad 200 artykułów i ponad 20 książek. Do najważniejszych należą komentarze I. Kwileckiej i A. Łuczaka do polskich przekładów Pisma Św. z XVI wieku, wydanych w niemieckiej serii Biblia Slavica, a także edycja pięciu tomów *Słownika Bartłomieja z Bydgoszczy*.

### Zakład Słownika Historyczno-Geograficznego Ziem Polskich w Średniowieczu Instytutu Historii PAN
**Kierownik – prof. Tomasz Jurek**

*Słownik* jest przedsięwzięciem realizowanym w Instytucie Historii PAN od 1958 r. Zadaniem Zakładu jest gromadzenie i porządkowanie informacji źródłowych o poszczególnych miastach, wsiach, osadach i obiektach fizjograficznych ziem staropolskich. Celem *Słownika* było w pierwszym rzędzie odtworzenie pełnej sieci osadniczej, z czasem jednak, w miarę postępu kwerend źródłowych, zakres gromadzonych danych rozszerzył się na stosunki własnościowe, genealogię szlachecką właścicieli, sprawy kościelne itp. *Słownik* ukazuje się w tomach odpowiadających poszczególnym województwom. Największe znaczenie mają obszerne *Słowniki* województw krakowskiego i poznańskiego. Redaktorami *Słownika* (i kierownikami Zakładu) byli kolejno profesorowie Karol Buczek (1958-1974), Jerzy Wiśniewski (1975-1983) i Antoni Gąsiorowski (1984-2003), obecnie zaś – Tomasz Jurek. Zakład dzieli się na dwie pracownie działające w Poznaniu i Krakowie. Pracownią poznańską, złożoną z pięciu osób, kieruje prof. Izabela Skierska. Poza *Słownikiem*, w Pracowni przygotowywane są obecnie do wydania: *Metryka Uniwersytetu Krakowskiego z lat 1509-1551* oraz *Kopiariusz kolegium wikariuszy poznańskich z XV w.* W 2011 r. ukazała się *Księga ławnicza Szamotuł z lat 1567-1579.*

### Pracownia Bibliografii Bieżącej Instytutu Badań Literackich PAN
**Kierownik – mgr Jacek Biesiada**

Pracownia została założona w roku 1948 przez Profesora Stefana Vrtel-Wierczyńskiego i do dziś działa w strukturach Instytutu Badań Literackich PAN w Warszawie. Pracownia zatrudnia dziewięć osób. Głównym zadaniem Pracowni jest przygotowywanie kolejnych roczników ukazującej się od 1954 roku serii *Polska Bibliografia Literacka*. Do roku 2000 ukazały się 44 tomy dzieła za lata 1944/45-1988. Od roku 1998 bibliografia zyskała formę elektronicznej bazy danych (http://pbl.ibl. poznan.pl), nadal pod tym samym tytułem, i do dnia dzisiejszego zgromadziła po-

nad pół miliona zapisów z zakresu literatury polskiej i obcej, nauki o literaturze, życia literackiego, teatru i filmu.

### Pracownia Historii Niemiec i Stosunków Polsko-Niemieckich Instytutu Historii PAN
**Kierownik – prof. Grzegorz Kucharczyk**

Profil badawczy Pracowni koncentruje się na szeroko pojętej problematyce dziejów państw niemieckich oraz stosunków polsko-niemieckich, począwszy od epoki nowożytnej. Aktualnie najważniejszym zadaniem realizowanym przez zespół Pracowni jest praca nad kolejnymi tomami syntezy dziejów Prus. Do 2011 roku ukazały się już dwa z czterech planowanych tomów. Oprócz tego pracownicy zatrudnieni w Pracowni realizują indywidualne zamierzenia badawcze mieszczące się w profilu badawczym placówki – jak np. historia pretensji dynastycznych Hohenzollernów do Śląska, biografia polityczna generała H. Beslera czy dzieje ugrupowań konserwatywnych w Wielkopolsce na przełomie XIX i XX wieku.

### Obserwatorium Astrogeodynamiczne, Centrum Badań Kosmicznych PAN
**Kierownik – prof. Stanisław Schillak**

Obserwatorium zostało powołane w roku 1952 pod nazwą Astronomiczna Stacja Szerokościowa jako część Zakładu Astronomii Polskiej Akademii Nauk, a później działało w ramach Instytutu Geofizyki PAN. W roku 1972 zmieniono nazwę placówki na Astronomiczne Obserwatorium Szerokościowe, a w roku 1977 zostało włączone do Centrum Badań Kosmicznych PAN. Od roku 1992 nosi nazwę Obserwatorium Astrogeodynamiczne. W Obserwatorium jest zatrudnionych obecnie 10 osób na pełen etat i 2 osoby na pół etatu, w tym 2 pracowników naukowych, prof. nadzw. i adiunkt, oraz 6 pracowników inżynieryjno-technicznych, 2 techników i 2 osoby obsługi administracyjnej. Głównym zadaniem Obserwatorium jest wyznaczanie i badanie globalnych zmian współrzędnych w ramach międzynarodowego ziemskiego układu odniesienia (ITRF) przy wykorzystaniu pomiarów laserowych i GNSS (Global Navigation Satellite Systems) oraz tworzenie i dowiązanie skal czasu. Działalność naukowa Obserwatorium obejmuje realizację następujących zadań badawczych: prowadzenie ciągłych pomiarów techniką GNSS w ramach programu International GNSS Service (IGS), European Reference Frame Permanent Network (EPN) oraz innych krajowych i międzynarodowych programów geodynamicznych i geodezyjnych, udział stacji GPS w polskiej sieci geodezyjnej ASG-EUPOS jako podstawowej stacji odniesienia, wykonanie ciągłych obserwacji satelitów techniką laserową w ramach programu International Laser Ranging Service (ILRS) dla potrzeb geodynamiki i geodezji, orbitalne opracowywanie wyników obserwacji laserowych, udział w tworzeniu międzynarodowych skal czasu atomowego TAI i czasu uniwersalnego UTC, tworzenie Polskiej Skali Czasu Atomowego TA(PL), prowadzenie pomiarów satelitów systemu lokalizacyjnego dla dowiązania skal czasu; amerykańskiego GPS, rosyjskiego GLONASS i europejskiego GALILEO, budowa odbiorników TTS-4 do porównań skal czasu za pomocą systemów satelitarnych, udział w uruchamianiu europejskiego systemu lokalizacyjnego GALILEO i w tworzeniu skali czasu dla satelitów systemu, porównanie skal czasu metodą Common View GPS/GLONASS/GALILEO/EGNOS, techniką dwudrogową, metodą Precise Point Positioning (PPP) i za pomocą światłowodów. Najważniejszymi osiągnięciami Obserwatorium w ostatnim okresie jest udział w programie GALILEO jako jednego z ośrodków tworzących czas dla satelitów systemu, udział w tworzeniu międzynarodowej i polskiej skali czasu atomowego, wykonywanie obserwacji GPS jako stacja „core" w sieci IGS i jako główna stacja referencyjna polskiej sieci geodezyjnej ASG-EUPOS, wykonywanie wysokiej jakości obserwacji

laserowych satelitów, wyznaczanie pozycji i prędkości stacji laserowych i GNSS oraz ocena ich jakości, wykonanie wielokanałowych systemów transferu czasu TTS-4 dla wielu odbiorców.

### Pracownia Badań Czynności Okoruchowej, Zakład Obrazowania i Pomiarów Biofizycznych Instytutu Biocybernetyki i Inżynierii Biomedycznej PAN
**Kierownik – prof. Jan Ober**

Pracownia powstała w roku 1980, jako jedyna zamiejscowa placówka Instytutu Biocybernetyki i Inżynierii Biomedycznej (IBiIB) PAN w Warszawie i do roku 2010 nosiła nazwę: Samodzielna Pracownia Inżynierii Rehabilitacyjnej i Biomechaniki. Kierownikiem Pracowni od czasu jej utworzenia jest prof. Jan Ober. W całym okresie działalności w Pracowni zatrudnionych jest pięć osób, spośród których obecnie trzy w ramach Studium Doktoranckiego w Instytucie IBiIB. Problematyka badawcza Pracowni skupia się na badaniach czynności okoruchowej w zastosowaniu do diagnostyki schorzeń neurologicznych, monitorowania fizjologicznego starzenia się ośrodkowego układu nerwowego oraz ryzyka stłuczenia mózgu w sportach kontaktowych (w przypadku boksu), a także trudności w nabywaniu umiejętności czytania u dzieci (dysleksja). Badania obejmują również mechanizmy zarządzania uwagą u operatorów złożonych systemów technicznych, w kontekście ich bezpieczeństwa (*security*) oraz bezpieczeństwa w lotnictwie wojskowym i cywilnym. Badania mają charakter aplikacyjny i obejmują opracowanie metod, eksperymentów diagnostycznych, przyrządów pomiarowych, analizy sygnału ruchu oka, a także wytworzenie egzemplarzy prototypowych urządzeń niezbędnych do przeprowadzenia pilotażowych badań klinicznych. Opracowane przyrządy wykorzystywane są w ponad dwudziestu czołowych uniwersytetach i ośrodkach badawczych na świecie.

### Archiwum PAN w Warszawie, Oddział w Poznaniu
**Kierownik – dr Jarosław Matysiak**

Archiwum jest placówką naukową działającą od maja 1956 r. Zajmuje się gromadzeniem, opracowaniem, udostępnianiem i popularyzacją materiałów źródłowych do dziejów nauki polskiej z terenu Wielkopolski. Są tu także akta placówek PAN działających w regionie, uczelni poznańskich oraz spuścizny działalności naukowej uczonych. W placówce jest zatrudnionych 5 osób, z tego 2 z tytułem doktora. Pracownicy Archiwum popularyzują wiedzę o dziejach nauki poprzez organizowanie wystaw, publikują własne prace oraz artykuły naukowe i popularnonaukowe. Wśród nich pierwsze miejsce zajmują przewodniki, opracowania informujące o zbiorach archiwalnych, w tym publikacje inwentarzy archiwalnych, jak również artykuły popularyzujące zawartość zbiorów. W ramach tzw. nadzoru nad zasobem archiwalnym Archiwum kontroluje kancelarie i archiwa zakładowe we wszystkich placówkach PAN na terenie Poznania, Kórnika i Borówca, udziela konsultacji w sprawach związanych z prowadzeniem kancelarii i prawidłowym przechowywaniem dokumentów. W Archiwum znajduje się przeszło 422 mb akt. Archiwalia udostępniasię wszystkim osobom zainteresowanym dziejami i osiągnięciami nauki w regionie. W Poznaniu działają także, związane z placówkami PAN i uczelniami publicznymi, dwa centra zaawansowanych technologii: Wielkopolskie Centrum Zaawansowanych Technologii Materiałów i Biomateriałów (WCZT-MiB) oraz Wielkopolskie Centrum Zaawansowanych Technologii Informacyjnych (WCZT-I).

### Wielkopolskie Centrum Zaawansowanych Technologii Materiałów i Biomateriałów (WCZT-MiB)

Projekt inwestycyjny środowiska naukowego miasta, który stanowi bardzo istotny element budowanej w Wielkopolsce regionalnej gospodarki opartej na wiedzy. Koncepcja WCZT-MiB, osadzona w realiach regionu, jest ogromną szansą wyzwolenia jego potencjału naukowego dla inno-

wacyjnej gospodarki regionu i kraju. W skład konsorcjum realizującego projekt, obok pięciu czołowych uczelni wyższych: UAM, Politechniki Poznańskiej, Uniwersytetu Przyrodniczego, Uniwersytetu Medycznego i Uniwersytetu Ekonomicznego, wchodzą cztery instytuty Polskiej Akademii Nauk: Chemii Bioorganicznej, Genetyki Roślin, Genetyki Człowieka, Fizyki Molekularnej, a także Instytut Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich oraz Poznański Park Naukowo-Technologiczny Fundacji UAM. Głównym celem WCZT-MiB jest stworzenie w Poznaniu multidyscyplinarnego ośrodka grupującego najlepszych specjalistów z nauk ścisłych, przyrodniczych i technicznych, skoncentrowanego na nowych materiałach i biomateriałach o wielostronnych zastosowaniach. Integracja środowiska poznańskiego pozwoli na stworzenie ośrodka badawczo-technologicznego o wysokiej randze międzynarodowej. Istotą multidyscyplinarnych działań tego ośrodka będzie opracowanie oryginalnych syntez chemikaliów, biochemikaliów i agrochemikaliów (tzw. fine chemicals), a także nowej generacji bio- i nano-materiałów oraz ich prekursorów, a następnie opracowanie zaawansowanych technologii biotechnologii ich wytwarzania z przeznaczeniem dla optoelektroniki, ceramiki, medycyny, rolnictwa oraz wielu innych dziedzin przemysłu i techniki. Celem tych badań jest również stworzenie podstaw technologicznych dla wielu zastosowań chemii bioorganicznej, biologii molekularnej i biotechnologii w szeroko pojętej ochronie zdrowia (tj. molekularnej i komórkowej terapii i diagnostyce medycznej), a także dla zastosowań agrotechnicznych i w przemyśle spożywczym (testy DNA w uprawie roślin i hodowli zwierząt, dodatki do żywności i pasz, biodegradowalne opakowania itp.). W czerwcu 2011 r. wmurowano kamień węgielny pod budowę WCZT-MiB na kampusie Morasko. Inwestycja realizowana jest w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka i współfinansowana z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz budżetu państwa. Koszt inwestycji wynosi 63 mln euro, a realizacja zakończy się w 2013 r. Infrastruktura WCZT-MiB składać się będzie z 4 części: Centrum Technologii Biomedycznej, wraz ze zwierzętarnią, Centrum Biotechnologii Przemysłowej i Roślinnej, wraz ze szklarnią, Centrum Technologii Chemicznych i Nanotechnologii oraz Centrum Badań Materiałowych wraz z Regionalnym Laboratorium Unikatowej Aparatury. Laboratorium to będzie dysponowało unikatową, wysoko wyspecjalizowaną aparaturą do dyspozycji środowiska naukowego oraz małych i średnich przedsiębiorstw współpracujących z Centrum.

**Wielkopolskie Centrum Zaawansowanych Technologii Informacyjnych (WCZT-I)**

Centrum powstało w 2006 roku, jako konsorcjum Politechniki Poznańskiej i Poznańskiego Centrum Superkomputerowo-Sieciowego przy IChB PAN. Porozumienie między Politechniką Poznańską a PCSS daje szansę na wykorzystanie olbrzymiego potencjału naukowego, jakim dysponują te jednostki w zakresie technologii informacyjnych. Obie instytucje dążą do stworzenia systemu instrumentów wspierających innowacyjne pomysły w obszarze IT , pochodzące od poznańskich studentów i pracowników nauki. Projekt ten jest popierany przez Urząd Marszałkowski jako projekt kluczowy. Jednym z instrumentów będzie inkubator firm akademickich zlokalizowany w planowanym kompleksie WCZT-I, z dostępem do infrastruktury (sieć o podwyższonych parametrach bezpieczeństwa i szybkości transferu danych) i pomieszczenia Data Center. Bardzo istotny jest również bezpośredni dostęp inkubowanych firm do wykwalifikowanej kadry IT i centrów badawczo-rozwojowych. Przewidziano miejsce dla około 20 firm, co w okresie 5 lat pozwoli na wykształcenie minimum 50 firm, które razem stworzą „Internetową Dolinę Warty". Mimo wysokiej wiarygodności projektu i oczywistych korzyści, przedsięwzięcie to nie doczekało się jak dotąd decyzji o finansowaniu budowy godnej tego przedsięwzięcia siedziby. Warto zaznaczyć, że centra WCZT-MiB i WCZT-I są komplementarne i wspólnie mogą stanowić naukową i technologiczną wizytówkę regionu poznańskiego.

## Komisje Naukowe Oddziału PAN w Poznaniu

Komisje naukowe działające przy Oddziale PAN w Poznaniu skupiają znaczną część wielkopolskiego środowiska naukowego. W ramach 21 komisji pracuje obecnie 715 osób, przedstawicieli placówek PAN, wyższych uczelni i instytutów resortowych. Formą ich pracy są konferencje, sympozja oraz spotkania naukowe, na których członkowie komisji oraz zapraszani goście wygłaszają referaty i prezentują najnowsze wyniki badań. Współorganizatorami i sponsorami konferencji naukowych inicjowanych przez komisje naukowe Oddziału są często zakłady przemysłowe (np. Komisja Nauk Chemicznych, Komisja Budowy Maszyn). Niektóre komisje organizują spotkania interdyscyplinarne, np. Komisja Urbanistyki i Planowania Przestrzennego w ramach Poznańskich Kolokwiów *Region–Inter–City*, a Komisja Rehabilitacji i Integracji Społecznej w ramach targów *SALMED*. Członkowie komisji biorą także udział w konferencjach innych ośrodków naukowych, krajowych i zagranicznych. Rocznie komisje organizują około 50 posiedzeń naukowych oraz są organizatorami lub współorganizatorami około 20 ogólnokrajowych lub międzynarodowych konferencji i sympozjów.

Poniżej zestawiono Komisje działające obecnie w ramach Oddziału PAN w Poznaniu:

**Komisja Slawistyczna** (przewodnicząca – prof. Mariola Walczak-Mikołajczakowa)
**Komisja Archeologiczna** (przewodniczący – prof. Arkadiusz Marciniak)
**Zespół Onomastyczny przy Komisji Badań Regionalnych PAN**
(przewodnicząca – dr Małgorzata Rutkiewicz-Hanczewska)
**Komisja Bałkanistyki** (przewodnicząca – prof. Ilona Czamańska)
**Komisja Informacji Naukowej** (przewodniczący – prof. Bogdan Maruszewski)
**Komisja Nauk Towaroznawczych** (przewodniczący – prof. Romuald T. Zalewski)
**Komisja Ergonomii** (przewodniczący – prof. Leszek Pacholski)
**Komisja Nauk Organizacji i Zarządzania** (przewodniczący – prof. Stefan Trzcieliński)
**Komisja Ochrony Środowiska** (przewodniczący – prof. Andrzej Mizgajski)
**Komisja Nauk Leśnych i Drzewnych** (przewodnicząca – prof. Małgorzata Mańka)
**Komisja Nauk Chemicznych** (przewodniczący – prof. Grzegorz Schroeder)
**Komisja Badań Czwartorzędu** (przewodniczący –prof. Andrzej Kostrzewski)
**Komisja Nauki o Materiałach** (przewodniczący – prof. Andrzej Młynarczak)
**Komisja Nauk Mechanicznych i Budowlanych** (przewodniczący– prof. Marian Ostwald)
**Komisja Cybernetyki Technicznej** (przewodniczący – prof. Józef Korbicz)
**Komisja Nauk Elektrycznych** (przewodniczący – prof. Andrzej Demenko)
**Komisja Urbanistyki i Planowania Przestrzennego** (przewodniczący – prof. Lech Zimowski)
**Komisja Budowy Maszyn** (przewodniczący – prof. Jan Żurek)
**Komisja Nauk Medycznych** (przewodniczący – prof. Ryszard Waśko)
**Komisja Podstawowych Problemów Kultury Fizycznej**
(przewodniczcy – prof. Maciej Pawlak)
**Komisja Rehabilitacji i Integracji Społecznej** (przewodniczący – prof. Aleksander Kabsch)

Bardziej szczegółowe informacje dotyczące prac komisji znajdują się w Dodatku B.

## Wydawnictwa Oddziału PAN w Poznaniu

W 40-letniej historii Oddziału wydano drukiem około 260 prac. Największa dynamika wydawnicza przypadła na pierwszych kilka kadencji Oddziału, gdy otrzymywane dofinansowanie było stosunkowo wyższe niż obecnie. Wydawane są głównie prace komisji naukowych i członków

PAN. Prace naukowe wydawane były m.in. w następujących seriach wydawniczych:
*Balcanica Posnaniensia. Studia et acta* – red. I. Czamańska i W. Szulc – wydano 18 tomów,
*Archiwum Technologii Maszyn i Automatyzacji* – pr. zb. Komisji Budowy Maszyn – 31 tomów,
*Quaternary Studies in Poland* – red. S.Z. Różycki, S. Kozarski i L. Starkel – wydano 15 tomów,
*Atlas języka i kultury ludowej Wielkopolski* – red. Z. Sobierajski, Ossolineum – wydano10 tomów,
Seria *Metodologia Nauk* – 21 tomów,
Seria *Medycyna Kliniczna i Doświadczalna* – 5 tomów,
Seria *Mechanika i Budownictwo* – 10 tomów,
Seria *Urbanistyki i Planowania Przestrzennego* – 3 tomy,
Seria *Geografia, Struktura przestrzeni rezydencjalnej miasta Poznania* – 9 tomów,
Seria *Elektrotechnika i Elektronika* – 9 tomów,
Seria *Historia* – 8 tomów,
Seria *Ekonomia* – 5 tomów,
Seria *Prawo* – 2 tomy,
Seria *Teoria i Technika Systemów* – 6 tomów,
*Postępy Andrologii* – red. W. Michałkiewicz – 3 tomy,
*Postępy Fizyki Molekularnej* – 2 tomy,
*Prace Komisji Nauk o Materiałach* – 3 zeszyty.

Ponadto wydrukowano wiele prac poza wymienionymi seriami wydawniczymi, np. *Biblie Staropolskie*, red. I. Kwilecka, 2003; *Biologiczne i społeczne uwarunkowania kultury*, red. K. Łastowski, J. Kmita, 1992; *Przegląd literatury metodologicznej*, red. J. Topolski, 1994; *O pojmowaniu pozytywizmu oraz prawa natury*, Z. Ziembiński, 1993, i inne. Wydano również 13 książeczek z wykładami wygłoszonymi w ramach sesji naukowych z cyklu *Dwugłos Nauki*. Opublikowano także *Kronikę Oddziału PAN w Poznaniu,* red. S. Kozarski; *Poczet wielkopolskich członków PAN*, red. M. Dąbrowski i *Fundacja Zakłady Kórnickie*, red. A.B. Legocki.

Obecnie na dofinansowanie zadań własnych z zakresu działalności upowszechniającej naukę (DUN) oraz na promocję, upowszechnianie i popularyzację osiągnięć naukowych i naukowo-technicznych, w tym na organizację konferencji, Oddział PAN w Poznaniu otrzymuje rocznie od 20 do 40 tys. zł. Kwota ta pozwala dofinansować druk 2-5 prac oraz organizację 4-7 konferencji i sesji popularyzujących osiągnięcia naukowe komisji Oddziału.

**Ośrodek Wydawnictw Naukowych.** W roku 1991 przy Oddziale PAN w Poznaniu utworzono Ośrodek Wydawnictw Naukowych (OWN). Od tego czasu Ośrodek zajmuje się redakcją merytoryczną i techniczną, tłumaczeniami tekstów naukowych, przetwarzaniem danych oraz koordynacją procesu wydawniczego czasopism i książek naukowych. W ciągu 11 lat działania Ośrodka pod auspicjami Oddziału (lata 1991-2001) wydał on 210 książek i czasopism naukowych. W roku 2001 OWN został włączony do Instytutu Chemii Bioorganicznej PAN. Obecnie Ośrodek wydaje m.in. następujące czasopisma: *Computational Methods in Science and Technology*, *Archives of Perinatal Medicine*, *Archives of Electrical Engineering*, *Perinatologia, Neonatologia i Ginekologia*, *Seminaria z Medycyny Perinatalnej*. Ośrodek uczestniczy również w wydawaniu kwartalnika *Biotechnologia*.

## Działalność Oddziału popularyzująca naukę

Oddział PAN w Poznaniu prowadzi intensywną działalność popularyzującą naukę, m.in. przez regularnie organizowane sesje i wykłady w ramach następujących cykli: Poznańskie Spotkania

Naukowe, Dwugłos Nauki, Światowy Tydzień Mózgu, Spotkania z Nauką, Poznański Festiwal Nauki i Sztuki.

**Poznańskie Spotkania Naukowe Oddziału PAN w Poznaniu** – Cykl ten rozpoczęto w roku 1986. Spotkania miały charakter interdyscyplinarnych dyskusji na tematy o szczególnie doniosłym i aktualnym znaczeniu dla nauki. W ciągu 15 lat zorganizowano 21 spotkań.

**Dwugłos Nauki** – Sesje z tego cyklu są organizowane od 1995 roku wspólnie z Wydziałem Teologicznym UAM. Tematyka tych sesji tradycyjnie dotyczy problemów o znaczeniu fundamentalnym i zarazem uniwersalnym. Wymaga to szerokiego i wielowymiarowego spojrzenia specjalistów z różnych dziedzin: nauk ścisłych i przyrodniczych z jednej strony oraz filozofii i teologii z drugiej strony. Dotychczas odbyło się 13 takich sesji, na których wygłoszono 54 wykłady. Materiały z sesji zostały opublikowane. Program wszystkich sesji znajduje się w Dodatku C.

**Światowy Tydzień Mózgu w Poznaniu** – Inicjatorem zorganizowania pierwszych obchodów *Światowego Tygodnia Mózgu w Poznaniu* był Oddział Poznański PAN w 2009 roku. Współorganizatorami zostali również Instytut Genetyki Człowieka i Instytut Chemii Bioorganicznej PAN. Obchody te mają na celu popularyzację wiedzy z zakresu badań naukowych nad mózgiem i układem nerwowym. Badania nad mózgiem i układem nerwowym człowieka mają charakter wybitnie interdyscyplinarny. Angażują one z jednej strony neurologów, biologów molekularnych, biochemików, morfologów, psychiatrów, farmakologów, a z drugiej strony kognitywistów, psychologów, filozofów i informatyków. Dla upowszechnienia wyników badań naukowych tych wszystkich specjalności potrzebna jest wspólna platforma, jaką stara się tworzyć Oddział Poznański Polskiej Akademii Nauk. Podczas czterech edycji Światowego Tygodnia Mózgu w Poznaniu wygłoszono 43 wykłady. Szczegółowy program tych edycji znajduje się w Dodatku D.

**Spotkania z Nauką** – Oddział PAN w Poznaniu i Urząd Marszałkowski w Poznaniu od trzech lat są organizatorami cyklu wykładów pt. *Spotkania z Nauką*. Organizacją i prowadzeniem spotkań zajmuje się prof. Jan Barciszewski z Instytutu Chemii Bioorganicznej PAN. Celem spotkań jest popularyzacja odkryć poznańskich uczonych, z akcentem położonym na możliwości praktycznego ich wykorzystania w formie innowacyjnych technologii. Od 2008 r. zorganizowano 37 *Spotkań z Nauką*. Spis wykładów wygłoszonych w ramach tego cyklu znajduje się w Dodatku E.

**Poznański Festiwal Nauki i Sztuki** – Pierwszy Festiwal zorganizowano w Poznaniu w 1998 roku. Festiwalowi patronuje Kolegium Rektorów Miasta Poznania, w skład którego wchodzi prezes Oddziału PAN w Poznaniu. Ideą Festiwalu jest zapoznanie młodych ludzi z najnowszymi osiągnięciami naukowymi. Festiwal integruje środowisko naukowe Poznania, gdyż jest wspólną inicjatywą wszystkich jednostek akademickich i naukowych Poznania. Po 15 edycjach stał się stałym wydarzeniem w kalendarzu imprez miasta popularyzujących naukę. Bogata oferta wykładów, prezentacji, pokazów i konkursów z roku na rok cieszy się coraz większym zainteresowaniem wśród młodzieży szkolnej i studentów wyższych uczelni. Wykaz imprez zorganizowanych w ramach Festiwalu przez Oddział PAN w Poznaniu znajduje się w Dodatku F.

## Restytucja Fundacji „Zakłady Kórnickie"

Starania o restytuowanie Fundacji „Zakłady Kórnickie" podjął w 1997 roku ówczesny prezes Oddziału Poznańskiego PAN prof. Andrzej B. Legocki. Inicjatywa, której zrealizowanie wydawało się początkowo mało realne, dzięki niezwykłemu zaangażowaniu i wytrwałości inicjatora zakoń-

czyła się pełnym sukcesem polegającym na podjęciu przez Sejm RP w dniu 18 września 2001 roku uchwały przywracającej istnienie Fundacji. Pierwotnie Fundacja „Zakłady Kórnickie" ustanowiona została przez Sejm II Rzeczypospolitej 3 lipca 1925 roku w oparciu o oddany narodowi polskiemu majątek ruchomy i nieruchomy przez Jadwigę z Działyńskich Zamoyską i jej syna Władysława Zamoyskiego. W skład tego majątku wchodziły dobra położone w Wielkopolsce i Zakopanem. Fundacja działała do kwietnia 1952 roku, kiedy to została rozwiązana, a po roku jej mienie zostało formalnie przekazane powstałej właśnie Polskiej Akademii Nauk. Zapis ten pozostał jednak wyłącznie na papierze, ponieważ w owym czasie wielkoobszarową gospodarkę rolną mogły prowadzić jedynie Państwowe Gospodarstwa Rolne. Zlikwidowanie PGR-ów w 1989 roku oznaczało w nowej rzeczywistości ustrojowej możliwość wyprzedaży dóbr fundacyjnych osobom fizycznym, co byłoby nieodwracalnym zniweczeniem wspaniałego daru patriotycznych rodów wielkopolskich. W tej sytuacji odtworzenie Fundacji z roku 1925, nawet w okrojonym obszarowo kształcie, stanowiło jedyną szansę zachowania dla społeczeństwa dóbr i majątków przekazanych kiedyś przez darczyńców. Restytucja Fundacji „Zakłady Kórnickie" była wielkim sukcesem wielkopolskich parlamentarzystów, Oddziału PAN w Poznaniu i przedstawicieli władz lokalnych, którzy potrafili wznieść się ponad doraźne podziały i skutecznie przywrócić społeczny byt szlachetnemu zapisowi Zamoyskich na rzecz całego społeczeństwa.

## Działalność gospodarcza Oddziału PAN w Poznaniu

### Zakład Działalności Pomocniczej Oddziału PAN w Poznaniu

Jednym z zadań Oddziału w latach 1972-2011 było gospodarowanie powierzonymi nieruchomościami zlokalizowanymi w Wielkopolsce oraz poza nią. W celu sprawnego zarządzania i gospodarowania powierzonymi nieruchomościami utworzono przy Oddziale PAN Gospodarstwo Pomocnicze PAN w Będlewie (1979), które po kilku przekształceniach nosiło nazwę Zakład Działalności Pomocniczej PAN w Poznaniu. Oddział zarządzał następującymi obiektami:

- Ośrodkiem Konferencyjnym PAN w Będlewie,
- Domem Pracy Twórczej PAN w Świnoujściu,
- Domem Pracy Twórczej PAN w Juracie,
- Ośrodkiem Nauki PAN w Poznaniu.

Ponadto, od 1990 r. Zakład Działalności Pomocniczej Oddziału PAN w Poznaniu prowadził cieszące się uznaniem kursy języków obcych. W związku z nową ustawą o finansach publicznych 31 grudnia 2010 r. Zakład uległ likwidacji. Obecnie kursy języków obcych prowadzone przy Oddziale PAN w Poznaniu są administrowane przez Dom Handlowy Nauki PAN.

### Ośrodek Konferencyjny PAN w Będlewie

W roku 1976 Odział PAN w Poznaniu przejął położony w odległości ok. 30 km od Poznania zabytkowy zespół pałacowo-parkowy w Będlewie. W skład tego zespołu wchodził neogotycki pałac Potockich z połowy XIX wieku oraz 9-hektarowy park angielski przechodzący w park leśny. Pałac w Będlewie początkowo wykorzystywany był jako ośrodek pracy twórczej. W latach 80. przeprowadzono pod nadzorem Pracowni Konserwacji Zabytków gruntowny remont, co umożliwiło jego przekształcenie w ośrodek konferencyjno-szkoleniowy. W roku 1991 Ośrodek Konferencyjny w Będlewie otrzymał nagrodę I stopnia przyznaną przez Ministra Kultury i Sztuki w Warszawie za odrestaurowanie pałacu w Będlewie, który w roku 1996 przekazany został Centrum Matematycznemu im. St. Banacha Instytutu Matematycznego PAN. Od tego czasu nastąpiła dalsza rozbudowa Ośrodka, powstały nowe pawilony dla uczestników konferencji i spotkań naukowych.

**Dom Pracy Twórczej w Świnoujściu**

W 1976 roku Oddział PAN w Poznaniu przejął Dom Pracy Twórczej w Świnoujściu, który wymagał generalnego remontu. W latach 1985-1990 dobudowano do budynku obiekt socjalny, w którym znalazła się stołówka, sale do pracy twórczej, pokoje wypoczynkowe i pomieszczenia biurowe. W 2011 roku, w konsekwencji wejścia w życie ustawy o finansach publicznych, obiekt przeszedł w zarząd Zakładu Działalności Pomocniczej PAN w Warszawie.

**Dom Pracy Twórczej w Juracie**

DPT Jurata, który od roku 1976 znalazł się w gestii Oddziału Poznańskiego PAN, mimo braków w infrastrukturze prowadził działalność wczasową do roku 1989. Ze względu na pilną potrzebę remontową oraz nieuregulowane sprawy własnościowe dwóch działek, w 1990 roku działalność obiektu została zawieszona. W 1997 roku Polska Akademia Nauk, dzięki usilnym staraniom Oddziału PAN w Poznaniu, nabyła prawo do wieczystego użytkowania gruntu jednej z działek oraz budynku. W związku z tymi uregulowaniami i uzyskaniem pozwolenia na budowę, w końcu 1997 r. podjęto remont obiektu, prowadzony i nadzorowany przez Oddział. W dniu 29 czerwca 2003 r. nastąpiło uroczyste otwarcie obiektu, bez części gastronomicznej. Remont i modernizacja finansowane były przez PAN w Warszawie. Już w roku 2002 Oddział PAN w Poznaniu, z braku dalszych środków na dokończenie budowy oraz wyposażenie ośrodka, wystąpił do prezesa PAN o przejęcie DPT PAN w Juracie przez Zakład Działalności Pomocniczej w Warszawie. Decyzją Prezesa z 18 października 2002 r. Jurata przeszła pod zarząd ZDP w Warszawie.

**Ośrodek Nauki PAN**

Pierwsze prace planistyczne nad zagospodarowaniem 1ha obszaru między ulicami Henryka Wieniawskiego i Zygmunta Noskowskiego z przeznaczeniem dla poznańskich placówek naukowych rozpoczęto w końcu lat 70. ubiegłego wieku, kiedy to powstawała wizja urbanistyczna dla tej prestiżowej części miasta. Przygotowanie koncepcji z propozycją zlokalizowania tutaj placówek badawczych powierzono Oddziałowi PAN w Poznaniu. Początkowe plany przewidywały umiejscowienie na tym terenie trzech jednostek: Ośrodka Rozpowszechniania Wydawnictw Naukowych PAN, Instytutu Zachodniego oraz ówczesnego Zakładu Stereochemii Produktów Naturalnych PAN, kierowanego przez prof. Macieja Wiewiórowskiego, przekształconego w roku 1980 w samodzielny Zakład, a w roku 1989 w Instytut Chemii Bioorganicznej PAN.

W roku 1986, dzięki decyzji wojewody wielkopolskiego w oparciu o uchwałę Wojewódzkiej Rady Narodowej, doszło do formalnego przekazania w użytkowanie Polskiej Akademii Nauk terenu przy ulicach Wieniawskiego/Noskowskiego. Była to bardzo ważna, otwierająca proces inwestycyjny decyzja, ponieważ z terenem tym związanych było wiele skomplikowanych zaszłości dawno-historycznych (fragmenty podziemnego XIX w. bunkra) i okresu przedwojnia (klinika ginekologiczna Gminy Wyznaniowej zbombardowana w czasie II wojny światowej). Współcześnie teren ten stanowił atrakcyjne miejsce dla planów wybudowania tutaj najpierw sali prób i zaplecza dla Opery Poznańskiej, a później reprezentacyjnego hotelu. Wkrótce potem, co było niezwykle istotne, zatwierdzony został przez władze wojewódzkie ramowy plan realizacyjny inwestycji naukowej zgodnie z projektem architektów: Z. Skupniewicza i Z. Lutomskiego.

W latach 1987-1989 każda z wymienionych wyżej placówek podjęła starania w ówczesnym Komitecie Badań Naukowych o przyznanie środków inwestycyjnych. Rychło jednak okazało się, że jedynie Zakład Chemii Bioorganicznej PAN mógł liczyć na uzyskanie takiej dotacji. Adresatem tej dotacji nie mógł być bowiem Oddział PAN w Poznaniu, ponieważ KBN, który właśnie przeszedł systemową reorganizację przeprowadzoną przez prof. Witolda Karczewskiego, nie mógł

finansować inwestycji przeznaczonych dla administracji. Natomiast ORWN PAN nie był jednostką badawczą, zaś Instytut Zachodni był placówką zarządzaną przez Fundację IZ i w owym czasie podlegał odrębnym regulacjom Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

Odpowiedzialny trud przeprowadzenia inwestycji i nadanie jej charakteru Ośrodka Nauki PAN służącego całemu poznańskiemu środowisku wziął na siebie z końcem roku 1989 jako inwestor bezpośredni (w miejsce dotychczasowego Zarządu Inwestycji Szkół Wyższych w Warszawie) Instytut Chemii Bioorganicznej PAN, podniesiony w tym samym roku do rangi samodzielnego instytutu. Jego ówczesnym dyrektorem i niestrudzonym promotorem tej inwestycji był prof. Andrzej B. Legocki.

Pierwsze lata po transformacji ustrojowej w naszym kraju były niezwykle trudne dla prowadzenia zadań inwestycyjnych. Szczególnie zaś w tak oszczędnie wspieranym obszarze, jakim była sfera nauki. Ale może właśnie dlatego, na przekór wszelkim trudnościom, wbrew dolegliwym niedostatkom zaopatrzenia w materiały budowlane, budowa Ośrodka Nauki PAN w Poznaniu się powiodła. Prowadzono ją w latach 1989-1992, a kierował nią inż. Alojzy Konieczka. W dniu 19 marca 1993 r. odbyło się uroczyste otwarcie Ośrodka Nauki PAN, którego dokonał prezes PAN prof. Leszek Kuźnicki w obecności miejscowych władz i licznie przybyłych przedstawicieli nauki. W tym samym roku Ośrodek został wyróżniony ogólnopolską statuetka: *Budowa Roku 1993* w kategorii obiektów użyteczności publicznej.

W czterech połączonych technologicznie i funkcjonalnie budynkach znalazły się laboratoria Instytutu Chemii Bioorganicznej wraz z siedzibą utworzonego w roku 1993 i afiliowanego przy IChB PAN Poznańskim Centrum Superkomputerowo-Sieciowym. Powołanie i wspieranie tego Centrum, które od tego czasu nieustannie i wspaniale się rozwija, Instytut potraktował jako swój wkład w rozwój poznańskich środowisk akademickich i nauki krajowej. Ponadto w Ośrodku Nauki PAN znalazło swą siedzibę kilka pracowni PAN, centrum konferencyjne z dwiema salami seminaryjnymi oraz zespołem pokoi gościnnych, a także Ośrodek Wydawnictw Naukowych. Szczególnego znaczenia całemu Ośrodkowi nadaje fakt, że od początku jego uruchomienia znalazł w nim siedzibę Oddział PAN w Poznaniu. Tutaj też odbywają się posiedzenia plenarne Oddziału, spotkania Prezydium, komisji i liczne konferencje. Tutaj, w Ośrodku Nauki PAN w Poznaniu, odbyło się wiele spotkań na najwyższym państwowym poziomie, jak np. spotkanie prezydenta RP Aleksandra Kwaśniewskiego z prezydentem Francji Jacques'em Chirac'iem i kanclerzem Republiki Federalnej Niemiec Helmutem Kohlem w ramach Trójkąta Weimarskiego, czy spotkanie 5 premierów Porozumienia Wyszehradzkiego z premierem Waldemarem Pawlakiem jako gospodarzem spotkania.

Motto Ośrodka Nauki PAN w Poznaniu zapisane jest na tablicy umieszczonej w holu:

***DLA NAUKI, EDUKACJI I PRACY ORGANICZNEJ***

Hol Ośrodka, który stanowi także przestrzeń wystawienniczą, zdobią trzy gobeliny: „Świat wyobraźni": I. „Jedność poznania", II. „Los nieodgadniony", III. „Wizja nadziei".

Materiały do artykułu zebrały: M. Osiak i K. Sobkowska. Poznań, w maju 2012 r.

**Bibliografia**

*Poczet wielkopolskich członków Polskiej Akademii Nauk,* Ośrodek Wydawnictw Naukowych, Poznań 2000.

*Fundacja Zakłady Kórnickie,* red. D. Jaworski, Kórnik 2006, ISBN 83-60591-00-8, s. 9-10, s. 21, s. 31-46.

*Kronika Oddziału Polskiej Akademii Nauk w Poznaniu,* red. S. Kozarski, Poznań OWN 1994

Słowiński R., *Poznań jako ośrodek naukowy – pozycja w kraju i Europie*. Nauka 4/2011, s. 109-124.
*Sprawozdanie z działalności Polskiej Akademii Nauk w roku 1994,* Praca zbiorowa, Warszawa 1995, ISBN 1231-5362, s. 26-27.
*Sprawozdanie z działalności Polskiej Akademii Nauk w roku 1995,* Praca zbiorowa, Warszawa 1996, ISBN 1231-5362, s. 23-24.
*Sprawozdanie z działalności Polskiej Akademii Nauk w roku 1996,* Praca zbiorowa, Warszawa 1997, ISBN 1231-5362, s. 36-37.
*Sprawozdanie z działalności Polskiej Akademii Nauk w roku 1997,* Praca zbiorowa, Warszawa 1998, ISBN 1231-5362, s. 43-44.
*Sprawozdanie z działalności Polskiej Akademii Nauk w roku 1998,* Praca zbiorowa, Warszawa, 1999, ISBN 1231-5362, s. 42.
*Polska Akademia Nauk Sprawozdanie 2009,* Praca zbiorowa, Warszawa, 2010, ISBN 1231-5362, s. 20.
*Placówki i Komitety,* red. L. Kuźnicki, Warszawa 2002, ISBN 83-85618-65-1, s. 19-23, s. 50-51, s. 69, s. 87-89, s. 125, s. 130-133, s. 148-155, s. 222-224, s. 288-290.
*Informator o placówkach naukowo-badawczych PAN w Poznaniu,* Oddział PAN w Poznaniu, Poznań 1979.
Słowiński R. *Wspomnienie o profesorze Władysławie Węgorku, Przewodniczącym Oddziału Polskiej Akademii Nauk w Poznaniu w latach 1981-1989.*
*Profesor Władysław Węgorek – życie i dzieła,* red. S. Wolny i U. Nowakowska, ISBN 978-83-86624-75-1, s. 23-26.

**Źródła archiwalne**

PAN Archiwum w Warszawie, Oddział w Poznaniu, *Sprawozdania z działalności Oddziału PAN w Poznaniu,* skoroszyt, syg. P.II-9.
PAN Archiwum w Warszawie, Oddział w Poznaniu, *Sprawozdanie z działalności Oddziału i zarządu administracyjnego za okres kadencji 1972-1974,* Oddział PAN w Poznaniu, Poznań 1974, s. 7, s. 12-14, s. 16-28, syg. P.II-9.
PAN Archiwum w Warszawie, Oddział w Poznaniu, *Sprawozdanie z działalności Oddziału i zarządu administracyjnego za okres kadencji 1975-1977,* Oddział PAN w Poznaniu, syg. P.II-9.

## Forty Year Anniversary of the Poznań Branch of the Polish Academy of Sciences

The paper reviews the forty year history of the Poznań Branch of the Polish Academy of Sciences (PAS). It starts with the foundation of the Branch in 1972, and goes through activity of its members, as well as of PAS research units located in the Poznań region, from the beginning till now. The Poznań Branch of PAS groups 31 elected members of the PAS, and 19 research units employing over 1300 people, including 145 professors. Moreover, the Branch acts through its 21 topical commissions gathering 715 scientific workers from academia and other research institutions in the Poznań region. Main achievements of the 19 research units are sketched, with an emphasis on the last decade. Activities of the Branch contributing to public awareness of science are also described, including periodic conferences, debates and seminars open for general audience.

**Key words:** Polish Academy of Sciences (PAS), history of the Poznań Branch of the PAS, members of the PAS, research units of the PAS, public awareness of science

**Dodatek A**

# Skład Prezydium Oddziału PAN w Poznaniu w latach 1972-2014

### Kadencja 1972-1974

| | |
|---|---|
| Prezes: | prof. **Gerard Labuda**, czł. rzeczywisty PAN |
| Wiceprezes: | prof. Władysław Węgorek, czł. korespondent PAN |
| Sekretarz naukowy: | prof. Maciej Wiewiórowski, czł. korespondent PAN |
| Z-ca sekretarza nauk.: | prof. Jerzy Topolski, czł. korespondent PAN |

### Kadencja 1975-1977

| | |
|---|---|
| Prezes: | prof. **Gerard Labuda**, czł. rzeczywisty PAN |
| Wiceprezes: | prof. Władysław Węgorek, czł. rzeczywisty PAN |
| Sekretarz naukowy: | prof. Maciej Wiewiórowski, czł. rzeczywisty PAN |
| Z-ca sekretarza nauk.: | prof. Jerzy Topolski, czł. rzeczywisty PAN |
| Członkowie Prezydium: | prof. Witold Michałkiewicz, czł. korespondent PAN |
| | prof. Stanisław Prosiński, czł. korespondent PAN |
| | prof. Stefan Alexandrowicz (od I 1976), czł. korespondent PAN |

### Kadencja 1978-1980

| | |
|---|---|
| Prezes: | prof. **Gerard Labuda**, czł. rzeczywisty PAN |
| Wiceprezes: | prof. Władysław Węgorek, czł. rzeczywisty PAN |
| Sekretarz naukowy: | prof. Maciej Wiewiórowski, czł. rzeczywisty PAN |
| Z-ca sekretarza nauk.: | prof. Witold Michałkiewicz, czł. korespondent PAN |
| Członkowie Prezydium: | prof. Władysław Kuraszkiewicz, czł. rzeczywisty PAN |
| | prof. Karol H. Mańka, czł. rzeczywisty PAN |
| | prof. Jerzy Topolski, czł. rzeczywisty PAN |

### Kadencja 1981-1983

| | |
|---|---|
| Prezes: | prof. **Władysław Węgorek**, czł. rzeczywisty PAN |
| Wiceprezes: | prof. Jerzy Pawełkiewicz, czł. rzeczywisty PAN |
| Sekretarz naukowy: | prof. Witold Michałkiewicz, czł. korespondent PAN |
| Z-ca sekretarza nauk.: | prof. Jan Stankowski, czł. korespondent PAN |
| Członkowie Prezydium: | prof. Władysław Kuraszkiewicz, czł. rzeczywisty PAN |
| | prof. Karol H. Mańka, czł. rzeczywisty PAN |
| | prof. Jerzy Topolski, czł. rzeczywisty PAN |

**Kadencja 1984-1986**

| | |
|---|---|
| Prezes: | prof. **Władysław Węgorek**, czł. rzeczywisty PAN |
| Wiceprezes: | prof. Jan Stankowski, czł. korespondent PAN |
| Sekretarz naukowy: | prof. Witold Michałkiewicz, czł. korespondent PAN |
| Z-ca sekretarza nauk.: | prof. Jerzy Topolski, czł. rzeczywisty PAN |
| Członek Prezydium: | prof. Jerzy Pawełkiewicz PAN |

**Kadencja 1987-1989**

| | |
|---|---|
| Prezes: | prof. **Władysław Węgorek**, czł. rzeczywisty PAN |
| Wiceprezes: | prof. Jan Stankowski, czł. korespondent PAN |
| Sekretarz naukowy: | prof. Witold Michałkiewicz, czł. rzeczywisty PAN |
| Z-ca sekretarza nauk.: | prof. Jerzy Topolski, czł. rzeczywisty PAN |
| Członkowie Prezydium: | prof. Zbigniew Radwański, czł. korespondent PAN |
| | prof. Maciej Wiewiórski, czł. rzeczywisty PAN |

**Kadencja 1990-1992**

| | |
|---|---|
| Prezes: | prof. **Jan Stankowski**, czł. korespondent PAN |
| Wiceprezes: | prof. Gerard Labuda, czł. rzeczywisty PAN |
| Wiceprezes i sekretarz naukowy: | prof. Andrzej B. Legocki, czł. korespondent PAN |
| Członkowie Prezydium: | prof. Stefan Kozarski, czł. korespondent PAN |
| | prof. Zbigniew Radwański, czł. rzeczywisty PAN |
| | prof. Jerzy Topolski, czł. korespondent PAN |

**Kadencja 1993-1995**

| | |
|---|---|
| Prezes: | prof. **Jan Stankowski**, czł. korespondent PAN |
| Wiceprezes i Sekretarz naukowy: | prof. Andrzej B. Legocki, czł. korespondent PAN |
| Wiceprezes: | prof. Gerard Labuda, czł. rzeczywisty PAN |
| Członkowie Prezydium: | prof. Stefan Kozarski, czł. korespondent PAN |
| | prof. Jerzy Pawełkiewicz, czł. rzeczywisty PAN |
| | prof. Zbigniew Radwański, czł. rzeczywisty PAN |
| | prof. Jan Węglarz, czł. korespondent PAN |

**Kadencja 1996-1998**

| | |
|---|---|
| Prezes: | prof. **Andrzej B. Legocki**, czł. korespondent PAN |
| Wiceprezes i sekretarz naukowy: | prof. Jan Węglarz, czł. korespondent PAN |
| Członkowie Prezydium: | prof. Jerzy Pawełkiewicz, czł. rzeczywisty PAN |
| | prof. Jerzy Topolski, czł. rzeczywisty PAN |

prof. Roman Micnas, czł. korespondent PAN
prof. Bogdan Marciniec, czł. korespondent PAN

**Kadencja 1999-2002**

| | |
|---|---|
| Prezes: | prof. **Andrzej B. Legocki**, czł. rzeczywisty PAN |
| Wiceprezes: | prof. Jan Węglarz, czł. rzeczywisty PAN |
| Członkowie Prezydium: | prof. Jerzy Brzeziński, czł. korespondent PAN |
| | prof. Mirosław Dąbrowski, czł. korespondent PAN |
| | prof. Jerzy J. Lipa, czł. korespondent PAN |
| | prof. Bogdan Marciniec, czł. korespondent PAN |
| | prof. Roman Micnas, czł. korespondent PAN |

**Kadencja 2003-2006**

| | |
|---|---|
| Prezes: | prof. **Jan Węglarz**, czł. rzeczywisty PAN |
| Wiceprezes: | prof. Jerzy Brzeziński, czł. korespondent PAN |
| Członkowie Prezydium: | prof. Mirosław Dąbrowski, czł. korespondent PAN |
| | prof. Jerzy J. Lipa, czł. korespondent PAN |
| | prof. Bogdan Marciniec, czł. korespondent PAN |
| | prof. Roman Micnas, czł. korespondent PAN |
| | prof. Henryk Olszewski, czł. korespondent PAN |

**Kadencja 2007-2010**

| | |
|---|---|
| Prezes: | prof. **Jan Węglarz**, czł. rzeczywisty PAN |
| Wiceprezes: | prof. Jerzy Brzeziński, czł. rzeczywisty PAN |
| Członkowie Prezydium: | prof. Mirosław Dąbrowski, czł. korespondent PAN |
| | prof. Jerzy J. Lipa, czł. rzeczywisty PAN |
| | prof. Bogdan Marciniec, czł. rzeczywisty PAN |
| | prof. Roman Micnas, czł. korespodent PAN |
| | prof. Henryk Olszewski, czł. rzeczywisty PAN |

**Kadencja 2011-2014**

| | |
|---|---|
| Prezes: | prof. **Roman Słowiński**, czł. korespondent PAN |
| Wiceprezes: | prof. Marek Świtoński, czł. korespondent PAN |
| Członkowie Prezydium: | prof. Jerzy Brzeziński, czł. rzeczywisty PAN |
| | prof. Andrzej Legocki, czł. rzeczywisty PAN |
| | prof. Bogdan Marciniec, czł. rzeczywisty PAN |
| | prof. Roman Micnas, czł. korespodent PAN |
| | prof. Jan Węglarz, czł. rzeczywisty PAN |

**Dodatek B**

# Komisje Naukowe Oddziału PAN w Poznaniu

### KOMISJA SLAWISTYCZNA
**Przewodnicząca: prof. Mariola Walczak-Mikołajczakowa**

Komisja została założona w 1973 roku. Do 1974 roku jej przewodniczącym był prof. Jan Żak, a następnie przewodniczyła jej prof. Irena Kwilecka. Zainteresowania komisji skupiają się przede wszystkim na kulturze, literaturze i językach Bałkanów oraz innych krajów słowiańskich (Rosja, Czechy, Słowacja). Komisja była współorganizatorem (z Collegium Europaeum Gnesnense UAM) międzynarodowej konferencji naukowej na temat *Święta Góra Athos w kulturze Europy, Europa w kulturze Athosu* (2008), oraz brała udział w Międzynarodowym Kongresie Slawistów (Macedonia 2008). Komisja jest m.in. współwydawcą (wspólnie z Instytutem Filologii Słowiańskiej UAM) kwartalnika naukowego *Bohemistyka*. Współpracuje z Komisją Bałkanistyki O/PAN w Poznaniu.

### KOMISJA ARCHEOLOGICZNA
**Przewodniczący: prof. Arkadiusz Marciniak**

Komisja powstała w roku 1973. Skupia archeologów z obszaru Polski północno-zachodniej oraz przedstawicieli dyscyplin naukowych blisko współpracujących z archeologią. Komisja ma na celu konsolidację środowiska m. in. poprzez organizację dorocznych spotkań - konferencji w celu przedyskutowania najważniejszych aktualnie problemów badawczych archeologii, integracji środowiska archeologów z naukami humanistycznymi z jednej strony i przyrodniczymi z drugiej. Komisja uczestniczyła w pracach nad dziełem zbiorowym pt. *Badania nad przeszłością społeczną. Podstawy konceptualizacji w perspektywie archeologicznej*. Koordynatorem tych prac była Komisja Antropologii Pradziejów i Średniowiecza Komitetu Nauk Pra- i Protohistorycznych PAN wraz z Instytutem Archeologii i Etnologii PAN w Warszawie. Powstałe dzieło jest pierwszym w polskiej literaturze archeologicznej kompleksowym ujęciem całego procesu badawczego archeologii. Komisja była współorganizatorem (wraz z Muzeum Archeologicznym w Poznaniu) międzynarodowej konferencji naukowej *Prehistoric Man and his Environment* (2010), która stanowiła integralną częścią odbywającej się w Poznaniu Światowej Konferencji Klimatycznej Narodów Zjednoczonych, COP 14.

### ZESPÓŁ ONOMASTYCZNY PRZY KOMISJI BADAŃ REGIONALNYCH PAN
**Przewodnicząca: dr Małgorzata Rutkiewicz-Hanczewska**

Zespół Onomastyczny został utworzony w roku 1983. Ma charakter interdyscyplinarny. Członkowie komisji uczestniczą w pracach Komisji Nazw Miejscowości i Obiektów Fizjograficznych przy Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji, oraz Komisji Standaryzacji Nazw Geograficznych poza Granicami Rzeczypospolitej Polskiej przy Głównym Geodecie Kraju. Przed-

stawiciele komisji opiniują wnioski wojewodów w sprawie zmian lub zniesienia urzędowych nazw miejscowości. Współuczestniczą w ustalaniu polskich nazw dla obiektów poza granicami kraju na potrzeby turystyki oraz służby dyplomatycznej. Członkowie komisji zajmują się gromadzeniem oraz opracowaniem najdawniejszych i współczesnych toponimów z obszaru Wielkopolski.

### KOMISJA BAŁKANISTYKI
### Przewodnicząca: prof. Ilona Czamańska

Komisja została założona w roku 1980. Celem prac komisji jest integracja środowiska bałkanistów polskich reprezentujących różne dyscypliny naukowe, organizacja wymiany myśli naukowej oraz realizacja wspólnych projektów badawczych. Jest to jedyna taka komisja w skali kraju, dlatego też skupia członków z różnych ośrodków naukowych (Warszawa, Kraków, Łódź, Szczecin, Słupsk, Olsztyn, Zielona Góra i Poznań). Raz na trzy lata komisja organizuje międzynarodową konferencję pt. *Balcanicum*, cieszącą się wysoką rangą naukową. W 2012 roku odbędzie się XII konferencja z tego cyklu. Kilka razy w roku odbywają się zjazdy członków komisji połączone z konferencjami lub warsztatami tematycznymi, albo z przygotowaniem wspólnych projektów badawczych. W ostatnich latach komisja przygotowała publikację pt. *Vademecum Bałkanisty*. Obecnie przygotowywane są 2 duże projekty: *Wołosi – społeczność bez granic* oraz *Encyklopedia Bałkańska.* Wspólnie z Instytutem Historii UAM, komisja wydaje czasopismo naukowe *Balcanica Posnaniensia. Acta et studia*. W 2011 roku ukazał się XVIII tom tego pisma.

### KOMISJA INFORMACJI NAUKOWEJ
### Przewodniczący: prof. Bogdan Maruszewski

Komisja powstała w roku 1974. Skupia specjalistów od informacji naukowej ułatwiając wymianę doświadczeń w zakresie działalności informacyjnej i informatyzacji procesów, oraz integrację środowiska informacyjnego przy współpracy ze środowiskiem informatycznym. Komisja organizuje seminaria/konferencje dotyczące tematyki bieżącej oraz tendencji w zakresie informacji naukowej i nowych technologii w zastosowaniu do nauki. Członkowie komisji włączają się w organizację i promowanie Wielkopolskiej Biblioteki Cyfrowej. Komisja opracowała i opublikowała pracę zbiorową *Informacja naukowa a świat bibliotek cyfrowych.* Brała udział w tworzeniu Portalu Biblioteki Głównej Politechniki Poznańskiej oraz w tworzeniu programu pt. *Interaktywna biblioteka*. Komisja zorganizowała panel dyskusyjny pt. *Jak widzimy miejsce informacji w twórczości i działalności naukowej* oraz *Wieczór z Wielkopolską Biblioteką Cyfrową*, podczas którego prezentowano zasoby i możliwości WBC. Komisja była współorganizatorem Ogólnopolskiej Konferencji pt. *Informacja naukowa a świat zasobów cyfrowych* (2008).

### KOMISJA NAUK TOWAROZNAWCZYCH
### Przewodniczący: prof. Romuald T. Zalewski

Komisja została powołana w 1997 r. Skupia specjalistów z dziedziny nauk towaroznawczych. Zajmuje się badaniem czynników, zjawisk oraz procesów rzutujących na jakość i użytkowość towarów. Komisja współpracuje z przemysłem w zakresie zarządzania i projektowania jakości. W ostatnich latach komisja organizuje zebrania i konferencje naukowe (2010, 2012) poświęcone ożywieniu współpracy nauki (towaroznawstwa) z przemysłem, których celem jest wzrost inno-

wacyjności. Komisja jest ponadto współorganizatorem dwóch międzynarodowych konferencji cyklicznych (co dwa lata): *International Commodity Scence Conferences* (lata nieparzyste) i *Rola Towaroznawstwa w zarządzaniu Jakością w Warunkach Gospodarki Opartej na Wiedzy* (lata parzyste). Pod patronatem komisji wydawane jest czasopismo (kwartalnik) *Towaroznawcze Problemy Jakości*. Dotychczas wydano 30 numerów.

### KOMISJA ERGONOMII
### Przewodniczący: prof. Leszek Pacholski

Komisja została powołana w 2000 roku. Członkowie komisji są zaangażowani w działalność organizacyjną, naukową i dydaktyczną z zakresu ergonomii w organizacji i diagnostyce procesów pracy, w transporcie drogowym, kolejowym i lotniczym, w leśnictwie i rolnictwie, w medycynie i w infrastrukturze i energii odnawialnej. Efektem pracy wiele konferencji naukowych i związanych z nimi publikacji, ekspertyz, programów nauczania i szkoleń. Ponadto członkowie komisji współpracując z Centre for Registration of European Ergonomists (CREE) inicjują i opiniują wnioski o europejski tytuł zawodowy ergonomisty. Komisja brała udział w przygotowaniach I Kongresu ergonomii *Ergonomia dla przyszłości* i współorganizowała XXVI Międzynarodowe Seminarium Wykładowców Ergonomii.

### KOMISJA NAUK ORGANIZACJI I ZARZĄDZANIA
### Przewodniczący: prof. Stefan Trzcieliński

Komisja powstała w roku 2009. Jest organizatorem 4 spotkań naukowych z referatami w ciągu roku. Była także współorganizatorem 4 konferencji międzynarodowych: III Międzynarodowej Konferencji naukowej pt. *Bezpieczeństwo Publiczne* (Zielona Góra 2010), VIII i IX Międzynarodowej Konferencji Naukowej pt. *Ekologia Pogranicza* (Łagów 2010, 2011), oraz *4th International Conference on Managing Enterprise of the Future* (Poznań 2010). Rezultatem IX Konferencji nt. *Ekologii Pogranicza* są dwie monografie wydane w 2011 r. pod redakcją wiceprzewodniczącego komisji – prof. Tadeusza Zaborowskiego: *Pro et contra ekologii pogranicza* (pod red. T. Zaborowski) oraz *Pneuma ekologii* (pod red. T. Zaborowski, W. Wawrzyniak).

### KOMISJA OCHRONY ŚRODOWISKA
### Przewodniczący: prof. Andrzej Mizgajski

Komisja powstała w 1974 roku. Członkowie komisji uczestniczą w działaniach związanych z rozwiązywaniem problemów ochrony środowiska w Poznaniu i Wielkopolsce. Komisja zajmowała się m.in. problemami kopalnictwa węgla brunatnego (opracowała ekspertyzę nt. *Kompleksowego wykorzystania i zagospodarowania obszarów wydobycia węgla brunatnego*), gospodarki wodnej (przygotowała opracowanie *Strategia ochrony żywych zasobów przyrody w Polsce*) oraz regionalnych form ochrony przyrody. W latach 1993-1995 komisja włączyła się do prac prowadzonych przez Wydział Ochrony Środowiska Urzędu Wojewódzkiego w zakresie poprawy jakości środowiska Województwa Poznańskiego. Komisja bierze udział w pracach związanych z zagospodarowaniem wód opadowych na terenie aglomeracji poznańskiej. Uczestniczyła także w przygotowaniach do Światowej Konferencji Klimatycznej COP-14 (2008). W ramach konferencji zostało zorganizowane seminarium *Climate change impact on rural areas – studies in Wielkopolska*.

### KOMISJA NAUK LEŚNYCH I DRZEWNYCH
### Przewodnicząca: prof. Małgorzata Mańka

Komisja została powołana w 1980 roku, a jej pierwszym przewodniczącym został prof. Karol Mańka. Głównym przedmiotem zainteresowania komisji są problemy leśnictwa oraz drzewnictwa. Są to problemy związane z gospodarką leśną, ekologią lasu oraz nowymi technologiami w przemyśle drzewnym. Komisja swoją misję realizuje poprzez organizację sympozjów oraz konferencji, zarówno krajowych jak i międzynarodowych. Komisja brała udział w Poznańskich Festiwalach Nauki i Sztuki m.in. organizując wystawę pt. *Krajobraz przyrodniczy*. Podjęła inicjatywę gromadzenia eksponatów ilustrujących historię drzewnictwa w Polsce z myślą o utworzeniu w przyszłości *Muzeum Drzewnictwa*. Współpracuje z Wielkopolskim Parkiem Narodowym, Instytutem Dendrologii PAN i z Instytutem Technologii Drewna.

### KOMISJA NAUK CHEMICZNYCH
### Przewodniczący: prof. Grzegorz Schroeder

Komisja Nauk Chemicznych powstała w roku 1973. Prace komisji skupiają się wokół następujących celów:

- Integracji, w dziedzinie chemii i technologii chemicznej środowiska naukowego Uczelni (Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, Politechniki Poznańskiej, Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie) oraz Jednostek Badawczo Rozwojowych (IOR-PIB, Instytutu Metali Nieżelaznych Oddział Poznań), poprzez wspólne seminaria oraz wymianę poglądów na tematy istotne dla tego środowiska, w szczególności finansowania badań, modernizacji procesu dydaktycznego na kierunku chemia i technologia chemiczna oraz współpracy z Wielkopolskim Centrum Zaawansowanych Technologii.
- Poszerzenia współpracy pomiędzy naukowcami środowiska poznańskiego, a Polskim Towarzystwem Chemicznym oraz Stowarzyszeniem Inżynierów i Techników Przemysłu Chemicznego, celem wypracowania metod pozyskiwania środków na badania naukowe i edukację z funduszy krajowych i europejskich.
- Prowadzenia działalności promujących chemię w środkach masowego przekazu.

Komisja zorganizowała m.in. konferencję naukową pt. *Materiały i biomateriały – Misja chemo-, bio-, i nanotechnologii w Wielkopolskim Centrum Zaawansowanych Technologii* (28-29.11.2011 r.)

### KOMISJA BADAŃ CZWARTORZĘDU
### Przewodniczący: prof. Andrzej Kostrzewski

Komisja została powołana w 1979 roku. Jej założycielem i pierwszym przewodniczącym był prof. Stefan Kozarski. Przedmiotem jej zainteresowania jest rozwój środowiska przyrodniczego w najmłodszym okresie dziejów Ziemi zwanym czwartorzędem, obejmującym około 2 mln ostatnich lat. Podstawowe problemy badawcze Komisji to: rekonstrukcja i analiza funkcjonalna środowiska geograficznego w czwartorzędzie z uwzględnieniem badań aktualistycznych; aktualny stan i przemiany środowiska geograficznego z uwzględnieniem zmian klimatu i narastającej antropopresji. Komisja ma charakter interdyscyplinarny, zrzesza przedstawicieli takich dyscyplin naukowych jak: archeologia, fizyka, geochemia, geologia, geomorfologia, gleboznawstwo, melioracja i palinologia. Członkowie Komisji obejmują swoimi badaniami Polskę północno-zachodnią,

a także wybrane obszary w różnych strefach klimatycznych. Komisja realizuje swoje zadania poprzez organizowanie sympozjów oraz konferencji naukowych, jak również posiedzeń z referatami. Przez długi czas komisja wydawała w języku angielskim rocznik *Quaternary Studies in Poland.* Wydano 15 tomów.

### KOMISJA NAUKI O MATERIAŁACH
### Przewodniczący: prof. Andrzej Młynarczak

Komisja została powołana w roku 1978 jako Komisja Inżynierii Materiałowej. Zmiana nazwy na obecną nastąpiła w 1981 roku. Celem działania komisji jest rozwój badań materiałów i metod badawczych, informowanie o najnowszych osiągnięciach nauki o materiałach oraz integracja środowiska w obszarze działania komisji. Komisja organizuje posiedzenia naukowe z referatami (4 w ciągu roku) oraz współorganizuje konferencje krajowe i międzynarodowe, m.in. objęła patronatem V Krajową Konferencję *Nowe Materiały – Nowe Technologie w Przemyśle Okrętowym* (Międzyzdroje –Ystad 2012). Komisja współpracuje z Politechniką Poznańską, Instytutem Fizyki Molekularnej PAN w Poznaniu, Politechniką Szczecińska oraz z Uniwersytetem Technologiczno-Przyrodniczym w Bydgoszczy.

### KOMISJA NAUK MECHANICZNYCH I BUDOWLANYCH
### Przewodniczący: prof. Marian Ostwald

Komisja została powołana w roku 1973. W skład Komisji wchodzą naukowcy prowadzący badania naukowe w szeroko rozumianej dyscyplinie naukowej mechanika, w obszarze nauk technicznych (budowa maszyn, budownictwo, technika cieplna itp.). Komisja stanowi forum prezentacji najnowszych wyników badań, prac przeglądowych oraz prac wytyczających perspektywiczne, multidyscyplinarne kierunki badań. Do prezentacji swoich prac zapraszani są naukowcy reprezentujący różne specjalności z różnych ośrodków naukowych, jak również z przemysłu. Komisja była współorganizatorem IV. Konferencji Naukowej *Thin-Walled Vessels* (Kołobrzeg 2007).

### KOMISJA CYBERNETYKI TECHNICZNEJ
### Przewodniczący: prof. Józef Korbicz

Komisja powstała w 1973 roku jako Komisja Nauk Cybernetycznych PAN. Jest to komisja interdyscyplinarna, której członkowie są przedstawicielami informatyki, automatyki i robotyki, techniki systemów, metrologii elektrycznej, telekomunikacji oraz inżynierii biomedycznej. Komisja organizuje kilka razy do roku monotematyczne seminaria naukowe w ośrodkach akademickich regionu (Poznań, Zielona Góra, Szczecin i Bydgoszcz), których celem jest integrowanie środowiska wokół aktualnych problemów badawczych oraz wspieranie rozwoju kadry. Do wygłoszenia referatów zapraszane są również osoby z innych wiodących ośrodków krajowych.

### KOMISJA NAUK ELEKTRYCZNYCH
### Przewodniczący: prof. Andrzej Demenko

Komisja powstała w 1973 roku. Skupia naukowców zajmujących się elektrotechniką oraz elektroniką. Od 2008 roku w pracach komisji biorą udział przedstawiciele środowiska naukowego Szczecina oraz Zielonej Góry. Zadaniem komisji jest rozwój badań w naukach elektrycznych oraz

upowszechnianie ich wyników. Osiąga to poprzez częste i cyklicznie organizowane konferencje, oraz poprzez działalność wydawniczą. Ugruntowaną pozycję w Polsce ma organizowane przez komisję *Sympozjum Zjawisk Elektromagnetycznych w Obwodach Nieliniowych*, które nabrało znaczenia międzynarodowego – jego XX edycja odbyła się w 2009 r. w Lille, a XXI edycja rok później w Essen. Komisja redaguje czasopismo naukowe PAN: *Archives of Electrical Engineering.* Przewodniczącym komitetu redakcyjnego czasopisma jest prof. Andrzej Demenko.

### KOMISJA URBANISTYKI I PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO
### Przewodniczący: prof. Lech Zimowski

Komisja powstała w 1972 roku z inicjatywy grupy naukowców pod przewodnictwem prof. Piotra Zaręby, który został jej pierwszym przewodniczącym. Jest organizatorem konferencji, sesji naukowych i warsztatów urbanistycznych, lokalnych i terenowych związanych z zagadnieniami planowania przestrzennego oraz urbanistyki. Współdziała z Komitetem Ochrony Środowiska PAN, Polskim Zespołem *Man and the Biosphere* UNESCO, w tym w zespole „Ekosystemy Urbanistyczne" (przewodniczący prof. Lech Zimowski), w ośrodkach centralnych UNESCO MAB (w tym MAP'11 „Urban Systems" przew. prof. Lech Zimowski). Komisja bierze udział w Radzie Naukowej Związku Gmin "Puszcza Zielonka" z bazą w Murowanej Goślinie. Współpracuje z licznymi uczelniami i ośrodkami naukowo0badawczymi, korporacjami zawodowo-twórczymi, samorzadami terytorialnymi w kraju i zagranicą, m.in. z UNESCO. Za swoje osiągnięcia członkowie komisji są nagradzani na międzynarodowych warsztatach i sympozjach urbanistycznych. W 2012 roku, prof. Lech Zimowski został wyróżniony za swoją działalność Medalem Polskiej Akademii Nauk.

### KOMISJA BUDOWY MASZYN
### Przewodniczący: prof. Jan Żurek

Komisja powstała w 1973 roku liczy 58 osób. Na początku (do 1993 r.) działała pod nazwą Komisja Inżynierii Materiałowej i Technologii Bezwiórowej. Aktywność komisji przejawia się w organizowaniu konferencji, seminariów oraz poprzez działalność wydawniczą. W jej pracach biorą udział przedstawiciele z różnych ośrodków naukowych z kraju, m.in. Wrocławia, Zielonej Góry, Gorzowa, Szczecina, Koszalina, Gdańska i Warszawy. W 2011 r. komisja była współorganizatorem VII Międzynarodowej Konferencji Naukowo-Technicznej *Warstwa wierzchnia – WW'11.* Od 30 lat wydaje kwartalnik ***Archiwum Technologii Maszyn i Automatyzacji***. Pierwowzorem obecnego czasopisma były *Prace Badawcze Komisji Technologii Budowy Maszyn* przy Oddziale PAN w Poznaniu, których pierwszy zeszyt ukazał się w styczniu 1980 r. Obecnie, jest kwartalnikiem, który zamieszcza oryginalne prace z zakresu budowy oraz eksploatacji maszyn i urządzeń technologicznych. Dotychczas opublikowano łącznie 1470 artykułów. W wersji elektronicznej znajdują się one na stronie internetowej http://www. atmia.put.poznan.pl/?q=pl

### KOMISJA NAUK MEDYCZNYCH
### Przewodniczący: prof. Ryszard Waśko

W roku 1974 została powołana Komisja Medycyny Klinicznej i Doświadczalnej, w roku 1986 zmieniła nazwę na Komisję Nauk Medycznych. W skład komisji wchodzą przedstawiciele prawie

wszystkich medycznych specjalności klinicznych i teoretycznych. Główną formą działalności komisji jest organizacja sympozjów, spotkań oraz konferencji. W trakcie swojej działalności współpracowała m.in. z Poznańskim Towarzystwem Przyjaciół Nauk, z Komitetem Patofizjologii Klinicznej PAN, z Komitetem Terapii Doświadczalnej PAN, oraz z Polskim Towarzystwem Medycyny Społecznej. Komisja przygotowała również opracowanie o stanie specjalności medycznych w Polsce. Członkowie Komisji pełnią funkcje w radach naukowych czasopism naukowych, m.in.: *Folia Histochemica et Cytobiologia*, *Endokrynologia Polska*, *Neuroendocrinology Letters*, *Hormone and Metabolic Research*, *European Journal of Endocrinology*, *Oncoreview*.

### Komisja Podstawowych Problemów Kultury Fizycznej
**Przewodniczący: prof. Maciej Pawlak**

Komisja została powołana w 1974 roku. Główne zainteresowania komisji to biologiczne podstawy kultury fizycznej, społeczne ekologiczne i ekonomiczne uwarunkowania turystyki i rekreacji oraz promocja szeroko pojętej aktywności fizycznej. Członkowie komisji brali udział w opracowywaniu koncepcji zagospodarowania rejonu jeziora *Malta*. W 1992 roku komisja przedstawiła Sejmowi RP *Memoriał* w sprawie postępującej degradacji biologicznej populacji Polski i o potrzebie zmiany filozofii kształtowania zdrowia publicznego. Prof. Aleksander Kabsch został powołany do zespołu ekspertów Narodowego Programu Zdrowia. Większość wniosków z *Memoriału* zostało uwzględnionych w tym programie. Poza okresowymi seminariami, członkowie komisji wygłaszają referaty w ramach innych wydarzeń naukowych (Poznański Festiwal Nauki i Sztuki) lub na forum organizacji pożytku publicznego, np. Uniwersytetu III wieku.

### Komisja Rehabilitacji i Integracji Społecznej
**Przewodniczący: prof. Aleksander Kabsch**

Komisja została powołana w 2006 roku. Działania komisji koncentrują się na organizacji konferencji krajowych, sesji naukowych oraz na działalności wydawniczej. Komisja wydaje *Zeszyty Promocji Rehabilitacji.* Jest głównym organizatorem konferencji z cyklu *Promocja Polskiej Rehabilitacji*. Komisja współpracuje z Sejmikiem Wielkopolskim oraz Konwentem Starostów w działaniach na rzecz środowiska osób niepełnosprawnych.

**Dodatek C**

# Dwugłos nauki

***Prawda w filozofii nauce i teologii*** – 20.01.1995
(Jan Such, Zbigniew Jacyna Onyszkiewicz, Tomasz Węcławski, Marek Jędraszewski)

***Ewolucja i stwarzanie*** – 15.04.1997
(Andrzej B. Legocki, Jerzy Szweykowski, Ludwik Wciórka, Bernard Hałaczek)

***Granice poznania, a bariery etyczne*** – 19.05.1998
(Andrzej Staruszkiewicz, Andrzej Paszewski, Marek Jędraszewski, Tomasz Węcławski)

***Zjawisko śmierci w naukach przyrodniczych i religii*** – 21.04.1999
(Marek Demiański, Bożena Kamińska-Kaczmarek, Zbigniew Pawlak, Antoni Siemianowski, Bogdan Częsz)

***Biblia w roku 2000*** – 7.06.2000
(Izabela Jaruzelska, Stanisław Gądecki, Tomasz Siuda, Władysław Fenrych)

***Pojęcie czasu w nauce, sztuce i religii*** – 31.05.2001
(Marek Jędraszewski, Stanisław Bajtlik, Bronisław Cymborowski, Wojciech Suchocki, Tomasz Węcławski)

***Fenomen życia w ujęciu interdyscyplinarnym*** – 02.12.2003
(Jan Kozłowski, Andrzej Jerzmanowski, Marek Jędraszewski, Paweł Bortkiewicz)

***Determinizm, przypadek, wolność*** – 30.11.2004
(Tomasz Łuczak, Andrzej Fuliński, Andrzej Paszewski, Andrzej Szostek)

***Człowiek między rzeczywistością realną a wirtualną*** – 7.12.2005
(Krzysztof Wieczorek, Tadeusz Miczka, Andrzej Klawiter, Marek Krajewski)

***Komórki macierzyste – mity i rzeczywistość*** – 16.05.2007
(Marek Maleszewski Bogusław Machaliński, Barbara Chyrowicz, Adam Sikora)

***Sztuczne życie – mit czy rzeczywistość?*** – 20.06.2008
(Andrzej B. Legocki, Maciej Komosiński, Paweł Bortkiewicz, Marian Machinek)

***Tu się wszystko zaczęło. Rola Poznania w państwie pierwszych Piastów*** – 8.12.2009
(Zofia Kurnatowska, Hanna Kóčka-Krenz, Roman Michałowski, Tomasz Jasiński)

***Człowiek – istota nieznana?*** – 25.11.2011
(Krzysztof Kaczanowski, Katarzyna A. Kaszycka, Piotr Lenartowicz, Marek Słomka)

Teksty wykładów 12 sesji (poza ostatnią) wydane zostały przez Ośrodek Wydawnictw Naukowych.

**Dodatek D**

# Światowy Tydzień Mózgu w Poznaniu

Podczas czterech edycji Światowego Tygodnia Mózgu w Poznaniu wygłoszono 43 wykłady:

### 1. Tydzień Mózgu w Poznaniu (16-20.03.2009)

*Choroby mózgu w aspekcie neurochirurgicznym, od starożytności do współczesności*
– prof. Stanisław Nowak
*Guzy mózgu u dzieci – wyzwanie nie tylko dla onkologów*
– prof. Danuta Januszkiewicz-Lewandowska
*Terapia guzów mózgu*
– prof. Jan Barciszewski
*Stwardnienie rozsiane jako choroba autoimmunizacyjna*
– prof. Jacek Losy
*Czy wirusy wywołują stwardnienie rozsiane?*
– dr Mariola Zawada, prof. Jerzy Nowak
*Jak zwyciężyć głuchotę?*
– prof. Witold Szyfter
*Migrena, udary w migrenie, genetyka udarów*
– prof. Wojciech Kozubski
*Jak starzeje się mózg?*
– doc. Anna Kowalska
*Perspektywy diagnostyki molekularnej chorób ośrodkowego układu nerwowego*
– prof. Ryszard Słomski
*Widzieć nie spostrzegając, słyszeć nie słuchając. Mechanizmy przetwarzania danych wzrokowych i słuchowych*
– prof. Anna Preis, prof. Andrzej Klawiter
*Mózgowe korelaty świadomości emocjonalnej*
– dr Dawid Wiener
*Ograniczenia socjalne i prawne w padaczce (co może i czego nie może pacjent z padaczką)*
– prof. Barbara Steinborn
*Oblicza choroby maniakalno-depresyjnej*
– prof. Janusz Rybakowski
*W poszukiwaniu genu schizofrenii*
– prof. Joanna Twarowska-Hauser

### 2. Tydzień Mózgu w Poznaniu (15-19.03.2010)

*Perspektywy psychiatrii oczyma biologa*
– prof. Jerzy Vetulani
*Koncert kompozytorski* – Akademia Muzyczna im. I.J. Paderewskiego w Poznaniu

*Pamięć nasza ulotna*
– prof. Leszek Kaczmarek
*Anoreksja – zaburzenie cywilizacyjne czy biologiczna predyspozycja*
– prof. Andrzej Rajewski
*Osobowość – W poszukiwaniu jednej teorii?*
– prof. Anna Suchańska
*Dieta zdrowa dla mózgu – czyli jak dbać o „szare komórki"?*
– doc. Anna Kowalska
*Umysł ludzki a umysły zwierzęce*
– prof. Krzysztof Łastowski
*Umysł w szponach technologicznej codzienności – rzecz o integrującym wymiarze kognitywistyki*
– dr Dawid Wiener
*Zobaczyć jak działa mózg. Nowoczesne metody obrazowania*
– dr Mikołaj Pawlak
*Nowoczesne terapie guzów mózgu*
– doc. Eliza Wyszko
*Udary krwotoczne w przebiegu tętniaków i naczyniaków mózgu. Diagnostyka i leczenie*
– prof. Stanisław Nowak
*Każdy chce żyć długo, ale nikt nie chce być stary – co wiemy o procesie starzenia*
– doc. Jolanta Dorszewska

**3. Tydzień Mózgu w Poznaniu (14-18.03.2011)**

*Czy uzależnienia oszukują mózg*
– prof. Wojciech Kostowski
*Koncert muzyki perkusyjnej* – Akademia Muzyczna im. I.J. Paderewskiego w Poznaniu
*Gdzie ta wolna wola, czyli jak mózgi podejmują decyzję*
– prof. Włodzisław Duch
*Integracja funkcji motorycznych, emocjonalnych i poznawczych z perspektywy ewolucyjnej, neurobiologicznej i klinicznej*
– prof. Edward Jacek Gorzelańczyk
*Psychologia z perspektywy genetyki zachowania*
– prof. Włodzimierz Oniszczenko
*Zarządzanie uwagą-podział kompetencji pomiędzy mózgiem logicznym i alogicznym*
– prof. Jan Ober
*ADHD – problem genetyczny czy wychowawczy?*
– prof. Michał Witt
*Jadłowstręt psychiczny -–to tylko skrajna szczupłość wymuszona presją społeczno-kulturową?*
– prof. Filip Rybakowski
*Ewolucja mózgu człowieka – fakty i hipotezy*
– prof. Katarzyna A. Kaszycka
*Czy leworęczni mają inne mózgi? Lateralizacja funkcji poznawczych w zdrowym mózgu*
– dr Grzegorz Króliczak

**4. Tydzień Mózgu w Poznaniu (12-16.03.2012)**

*Czy w świetle współczesnych badań mózgu wolna wola jest iluzją?*
– ks. prof. Józef Bremer
*Koncert Katedry Instrumentów Dętych i Akordeonu*
– Akademia Muzyczna im. I.J. Paderewskiego w Poznaniu
*Współczesne możliwości chirurgicznego leczenia guzów mózgu*
– prof. Tomasz Trojanowski
*Na drodze do zrozumienia guzów mózgu u ludzi*
– dr Katarzyna Rolle
*Udar mózgu jako problem biologiczny i społeczny*
– prof. Wojciech Kozubski
*Interfejsy multimodalne – technologie usprawniające zmysły komunikacji*
– prof. Andrzej Czyżewski
*Gdzie ta piąta klepka – EEG i biofeedback w praktyce*
– dr Przemysław Strzyżyński, dr Igor Kozak
*Sieci neuronowe w Sztucznej Inteligencji i Sztucznym Życiu*
– dr inż. Maciej Komosiński
*Test Turinga – inspirująca gra*
– dr Paweł Łupkowski

**Dodatek E**

# Spotkania z Nauką

*Diagnostyka molekularna a poznanie genomu człowieka – bliskie cele i perspektywy*
– prof. Ryszard Słomski (30.05.2008)
*Nowe kierunki terapii celowanej w RNA retrowirusów HIV*
– prof. Ryszard Adamiak (27.06.2008)
*Potencjał badawczy i aplikacyjny organizmów genetycznie zmodyfikowanych*
– prof. Józef Dulak (26.09.2008)
*Kryzys wartości jako wielka i niepowtarzalna szansa cywilizacji*
– prof. Roman Kubicki (24.10.2008)
*Jak łowić pojedyncze komórki z krwi?*
– prof. Maciej Zabel (28.11.2008)
*Modele zwierzęce w badaniach genetycznych podłoża otyłości ludzi*
– prof. Marek Świtoński (12.12.2008)
*Wybór partnera do rozrodu: perspektywa ewolucyjna*
– prof. Piotr Tryjanowski (30.01.2009)
*Metafory w nauce*
– prof. Piotr Zeidler (27.02.2009)
*Fizycy zaglądają do ogródka biologów*
– prof. Piotr Pierański (27.03.2009)
*Zsekwencjonowaliśmy genom człowieka i co z tego? Naukowe, techniczne i etyczne problemy medycyny zindywidualizowanej*
– prof. Wojciech Makałowski (24.04.2009)
*Ucho: czy tylko detektor dźwięku?*
– prof. Aleksander Sęk (29.05.2009)
*Od tundry po tropiki: Globalna zmienność cech roślin i jej wpływa na środowisko*
– prof. Jacek Oleksyn (26.06.2009)
*Somatyczne komórki macierzyste w medycynie regeneracyjnej*
– prof. Maciej Kurpisz (23.09.2009)
*Jak opisać działanie biologicznych maszyn molekularnych?*
– prof. Michał Kurzyński (23.10.2009)
*Zmiany klimatu i ich skutki: przeciwdziałania i adaptacja*
– prof. Zbigniew Kundzewicz (27.11.2009)
*Nowe strategie immunoterapii chorób nowotworowych*
– doc. Dariusz Kowalczyk (11.12.2009)
*Efekty spinowe w nanostrukturach magnetycznych i ich wykorzystanie w elektronice spinowej*
– prof. Józef Barnaś (26.02.2010)
*Rola ludzkiego brodawczaka w rozwoju raka szyjki macicy*
– prof. Anna Goździcka-Józefiak (26.03.2010)

*Dlaczego nauka jest sztuką, a sztuka nie jest nauką?*
– prof. Marek Wasilewski (23.04.2010)
*O białych plamach w średniowieczu*
– prof. Jerzy Strzelczyk (28.05.2010)
*Nowe trendy w analizie chemicznej – specjacja, frakcjonowanie i techniki łączone*
– prof. Jerzy Siepak (24.09.2010)
*Renesans terapeutycznych szczepionek rakowych*
– prof. Andrzej Mackiewicz (29.10.2010)
*Kataliza metalonieorganiczna*
– prof. Bogdan Marciniec (26.11.2010)
*Wielkopolskie zwycięstwo 1918-1919. Konieczność czy przypadek?*
– dr Przemysław Matusik (10.12.2010)
*Czy osiągnięcia nauki mogą stanowić zagrożenie?*
– prof. Ryszard Słomski (28.01.2011)
*Filologia: mit, czy rzeczywistość? Quo vadis "filologu"?*
– prof. Jacek Fisiak (25.02.2011)
*Obliczenia ekologiczne jako kierunek rozwoju technologii informacyjnych*
– prof. Jan Węglarz (25.03.2011)
*Prawo cywilne w pogoni za nowoczesnością*
– prof. Zbigniew Radwański (29.04.2011)
*Genetyka zwierząt domowych, czyli rzecz o nowych wyzwaniach hodowlanych i biomedycznych badaniach modelowych*
– prof. Marek Świtoński (27.05.2011)
*Bioinformatyka – znaczenie i perspektywy*
– prof. Jacek Błażewicz (17.06.2011)
*Bio art: sztuka in vivo i in vitro*
– dr Monika Bakke (21.10.2011)
*Finansowanie badań podstawowych – realia i perspektywy*
– prof. Michał Karoński (25.11.2011)
*Inżynieria genetyczna: wczoraj i dziś*
– prof. Adam Kraszewski, prof. Ryszard Słomski (09.12.2011)
*Układ immunologiczny roślin*
– prof. Paweł Bednarek (27.01.2012)
*Niepłodność – aspekty molekularne, nadzieje terapeutyczne i zagrożenia*
– prof. Jadwiga Jaruzelska (24.02.2012)
*Badania nad nowymi materiałami i kompozytami węglowymi oraz ich wykorzystaniu do elektrochemicznego magazynowania i konwersji energii*
– prof. Elżbieta Frąckowiak (30.03.2012)
*Dwie wizje ewolucji: Darwinowska i Lamarckowska*
– prof. Krzysztof Łastowski (27.04.2012)

**Dodatek F**

# Poznańskie Festiwale Nauki i Sztuki
# Imprezy zorganizowane przez Oddział PAN
# Oddział w Poznaniu

### I Poznański Festiwal Nauki i Sztuki (15-17.10.1998)

*Najnowsza archeologia*
– prof. Michał Kobusiewicz
*Inżynieria genetyczna roślin*
– prof. Andrzej B. Legocki
*Superkomputery i sieci komputerowe*
– prof. Jan Węglarz
*Fizyka i zagadki przyrody*
– prof. Narcyz Piślewski
*Fullereny – węglowe molekuły – pomost pomiędzy światem atomów i kryształów*
– prof. Jan Stankowski
*Ciekłe kryształy – przedstawienia właściwości fizycznych ciekłych kryształów oraz możliwości ich zastosowania technicznego*
– doc. Wojciech Kuczyński

### II Poznański Festiwal Nauki i Sztuki (14-17.10.1999)

*Wykorzystanie techniki krótkich impulsów radiowych do badania wnętrza materii*
– prof. Narcyz Piślewski
*Odcisk genetyczny*
– prof. Ryszard Słomski
*AIDS i starzenie – ważne wyzwania nauki*
– prof. Jan Barciszewski
*Kultury in vitro w rozmnażaniu i przechowywaniu cennych gatunków roślin,*
– doc. Krystyna Bojarczuk, Dr Paweł Chmielarz
*Technologie i usługi dla społeczeństwa informacyjnego*
– prof. Jan Węglarz i współpracownicy
*Barwy jesieni w Arboretum Kórnickim* – impresja zorganizowana przez Instytut Dendrologii PAN i Zakład Doświadczalny PAN

### III Poznański Festiwal Nauki i Sztuki (18-20.05.2000)

*Wybrane kierunki biologii obliczeniowej*
– prof. Jacek Błażewicz
*Genom roślinny – trudne odkrywanie tajemnic*
– prof. Jerzy Chełkowski

*Wpływ białek na heterogenne zarodkowanie lodu w tkankach roślin*
– doc. Paweł M. Pukacki
*Dni Kwitnących Różaneczników i Azalii w Arboretum Kórnickim* – 2 wycieczki do Kórnika

**IV Poznański Festiwal Nauki i Sztuki (16-20.10.2001)**

*Magnetyczny zapis informacji – historia, teraźniejszość, przyszłość*
– prof. Feliks Stobiecki
*Redagowanie Encyklopedii Życia*
– prof. Jan Barciszewski
*Rewolucja genetyczna w medycynie, nadzieje i obawy związane z możliwościami diagnostyki genetycznej klonowania i terapią genową*
– prof. Jerzy Nowak

**V Poznański Festiwal Nauki i Sztuki (16-18.10.2002)**

*Jak sosna przekazuje swoje geny*
– doc. Andrzej Lewandowski
*Czy tomografia magnetyczno-rezonansowa jest dużym skokiem cywilizacyjnym?*
– prof. Narcyz Piślewski
*Nowa biotechnologia w nowym stuleciu i jej nowe perspektywy*
– prof. Tomasz Twardowski
*Wycieczka do wnętrza enzymu*
– prof. Grzegorz Bujacz
*Skąd się biorą enzymy?*
– doc. Wojciech Rypniewski

**VI Poznański Festiwal Nauki i Sztuki (15-18.10.2003)**

*DNA – historia niedokończona*
– prof. Jan Barciszewski
*Tajemnice odkrycia podwójnej spirali DNA*
– doc. Zofia Gdaniec
*Mikromacierze DNA – nowe perspektywy w medycynie*
– dr Anna Jasińska
*Zastosowania osiągnięć genetyki w diagnostyce medycznej*
– prof. Ryszard Słomski
*Laserowe pomiary odległości do satelitów*
– dr Stanisław Schillak
Wycieczka do Obserwatorium Astrogeodynamicznego CBK PAN w Kórniku
*Czy twórcy starożytnego Egiptu nadeszli z pustyni*
– prof. Michał Kobusiewicz
Warsztaty z okazji 50-lecia odkrycia DNA
– dr Maciej Szymański
*DNA50 – Watson & Crick and beyond...*,
– *wystawa* – The British Council Poland

**VII Poznański Festiwal Nauki i Sztuki (13-16.10.2004)**

*Choroba Alzheimera – czy grozi Ci, że zachorujesz?*
– dr Anna Kowalska
*Biobezpieczeństwo biotechnologii*
– prof. Tomasz Twardowski
*Nanokryształy metaliczne – nowa era transformacji mocy*
– doc. Bogdan Idzikowski
*Rola szaty roślinnej w kształtowaniu bilansu cieplnego i wodnego w krajobrazie rolniczym*
– prof. Andrzej Kędziora
*Wodorowe ogniwa paliwowe – przyszłość energetyki i środków transportowych*
– doc. Czesław Pawlaczyk
*Z dziejów nauki w Wielkopolsce – czy biografie uczonych są frapujące?*
– dr Anna Marciniak
*Badanie Układu Słonecznego – wystawa* – The British Council Poland

**VIII Poznański Festiwal Nauki i Sztuki (12-15.10.2005)**

*Społeczne i prawne uwarunkowania rozwoju biotechnologii*
– prof. Tomasz Twardowski
*Czy możemy zobaczyć geny?*
– dr Barbara Naganowska
*Szczepionki z roślin GMO w formie tabletki – wizja czy rzeczywistość?*
– dr Józef Kapusta, dr Tomasz Pniewski
*Uczeni – najlepszymi patronami dla szkół*
– dr Anna Marciniak
*Dlaczego dzieci mają trudności w nauce czytania?*
– doc. Jan Ober
*Dwa wymiary umiejętności czytania i jak je zmierzyć?*
– doc. Jan Ober

**IX Poznański Festiwal Nauki i Sztuki (11-13.10.2006)**

*Etyka a sztuka życia szczęśliwego. Od starożytności do współczesności*
– prof. Jerzy Chełkowski
*Naukowe podstawy powstania i rozwoju transformatorów*
– prof. Mirosław Dąbrowski
*Podwójnie dyskretny charakter ruchu oczu*
– doc. Jan Ober
*Roślinna szczepionka nowej generacji przeciwko wzw B*
– dr Tomasz Pniewski
*Genetyka człowieka – nadzieje i zagrożenia*
– prof. Krzysztof Szyfter
*Określanie wieku próbek archeologicznych i geologicznych metodą Elektronowego Rezonansu Paramagnetycznego*
– dr Magdalena Wencka

Wystawa: *System prognozowania epidemii chorób (SPEC)*
– dr Małgorzata Jędryczka, mgr Joanna Kaczmarek, mgr Adam Dawidziuk
*Barwy Jesieni,* wycieczka do Arboretum Instytutu Dendrologii PAN
– dr Tomasz Bojarczuk, mgr Lesław Rachwał

**X Poznański Festiwal Nauki i Sztuki (10-13.10.2007)**

Biegnę światłowodem
– mgr Piotr Turowicz
*Interaktywna Telewizja od kuchni*
– dr Cezary Mazurek
*Edukacja przyszłości w wirtualnym laboratorium*
– dr Norbert Meyer
*Co w sieci siedzi? – Odkrywanie zasobów bibliotek cyfrowych w Internecie*
– mgr Marcin Werla
*Jak zwalczamy grzyby chorobotwórcze wobec roślin uprawnych?*
– prof. Jerzy Chełkowski, dr hab. Małgorzata Jędryczka
Wykorzystanie techniki biologii molekularnej w odkrywaniu dróg migracji drzew po ostatnim zlodowaceniu,
*Znaczenie współżycia drzew z grzybami.*
Zwiedzanie kolekcję drzew i krzewów w Arboretum Kórnickim i pokaz metod przechowywania zasobów genowych
*Wirus HIV – definitywny zabójca.* AIDS (*Acquired Immuno Deficiency Syndrom*)
– prof. Ryszard W. Adamiak
*Chromosomy człowieka – widoczne piękno i ukryta informacja*
– prof. Krzysztof Szyfter, dr Małgorzta Jarmuż, mgr Maciej Giefing
*Jak starzeje się mózg człowieka – co robić, by żyć długo i szczęśliwie?*
– dr Anna Kowalska
*Zdobycze wiedzy i zmiany demograficzne – nowe wyzwania społeczne czyli: „co nas czeka...?"" i "do czego trzeba się przygotować...?"*
– prof. Aleksander Kabsch
*Budować świat otwarty. Rozwój poglądów na szczęście od starożytności do współczesności*
– prof. Jerzy Chełkowski
*Zjawisko zmiany rozkładu elektronów w kryształach metali i półprzewodników organicznych*
– prof. Roman Świetlik
*Zmiany klimatu – ich konsekwencje i możliwości adaptacji*
– prof. Zbigniew W. Kundzewicz
*Ruchy kontynentów, pływy, wędrówki biegunów – badania z wykorzystaniem satelitów*
– doc. Stanisław Schillak
*Pogański książę silny wielce, siedzący w Wiśle czyli Wielkie Morawy a Polska*
– dr Ryszard Grzesik
Najstarsze wielkopolskie rękopisy w najnowszym odczytaniu
– dr Maria Trawińska

**XI Poznański Festiwal Nauki i Sztuki (15-17.10.2008)**

*Życie dało życie ale jak?*
– prof. Jan Barciszewski
*Patentowanie w biotechnologii*
– prof. Tomasz Twardowski
*Magnetyczne metale molekularne*
– prof. Roman Świetlik
*Jak pisano w średniowiecznym Poznaniu*
– dr Maria Trawińska

**XII Poznański Festiwal Nauki i Sztuki (25-29.05.2009)**

*Spacer po suficie, czyli bio-nanotechnologia łapek gekona*
– prof. Piotr Pierański
*Umysł w szponach technologicznej codzienności: rzecz o integrującym wymiarze kognitywistyki*
– dr Dawid Wiener
*Dieta zdrowa dla mózgu, czyli co jeść aby zostać profesorem?*
– doc. Anna Kowalska

**XIII Poznański Festiwal Nauki i Sztuki (27-29.04.2010)**

*Alternatywny splicing źródłem zwiększenia zmienności informacji genetycznej*
– dr Krzysztof Sobczak
*Różnice w naszych genomach są większe, niż myśleliśmy do tej pory*
– dr Piotr Kozłowski
*Metabolity grzybów mikroskopowych w produktach spożywczych*
– doc. Halina Wiśniewska
*Zmiany w awifaunie krajów UE – przykład efektu ubocznego prowadzenia wspólnej polityki rolnej*
– doc. Krzysztof Kujawa
*Jak złapać mysz? Metody badań w ekologii gryzoni*
– mgr Rafał Łęcki

**XIV Poznański Festiwal Nauki i Sztuki (29-31.03.2011)**

*Spin elektronu i jego wykorzystanie w elementach sztucznej pamięci*
– prof. Józef Barnaś
*Wielka woda. przyczyny powodzi i możliwości jej przeciwdziałania*
– doc. Piotr Kowalczak
*Ulepszanie roślin uprawnych dla wyżywienia ludzkości*
– prof. Wojciech Święcicki, prof. Maria Surma

**XV Poznański Festiwal Nauki i Sztuki (27.03.2012)**

*GMO – blaski i cienie różnych kolorów biotechnologii*
– prof. Tomasz Twardowski

*Komórki macierzyste w praktyce medycznej*
– prof. Maciej Kurpisz
*Zmienność genomów RNA jako jeden z podstawowych problemów w terapii przeciwwirusowej*
– prof. Marek Figlerowicz
*Co i jak można badać laserem za pomocą satelitów*
– prof. Stanisław Schillak
*Papierosy, cygara, fajka, fajka wodna – czy i co wybierać?*
– prof. Krzysztof Szyfter, mgr Anna Szyfter
*Cyfrowe kino przyszłości 4K 3D*
– Bernard Latanowicz, Łukasz Czyż, Szymon Malewski, Eryk Skotarczak
*Rozszerzona rzeczywistość w psychomotorycznej zabawie – stoisko interaktywne*
– Alicja Ciemniewska, Tomasz Krysztofiak
*Inteligentny system monitoringu w Internecie przyszłości*
– Dariusz Walczak, Mariusz Wrzos
*Ściana wideo wysokiej rozdzielczości*
– Bogna Ludwiczak, Michał Kierzynka, Miłosz Ciżnicki, Artur Jaworski
*Zastosowanie interfejsów mobilnych w dziedzinie wizualizacji*
– Tomasz Kuczyński, Grzegorz Grzelachowski, Piotr Śniegowski
*Energooszczędne biuro*
– Ariel Oleksiak, Mateusz Jarus, Ewa Kowalczuk
*Magia światła i barw*
– Anna M. Kietrys, Aleksandra Szopa, Dorota Gurda
*Medicago – model na piątkę plus*
– Joanna Banasiak, Wanda Biała, Sylwia Głazowska, Karolina Jarzyniak, Maciej Grajewski
*POZNAJ GENIALNĄ POLKĘ – konkurs o Marii Skłodowskiej-Curie*
– Iwona Femiak i Alina Kasperska
*DNA i ja*
– Luzia Handschuh, Małgorzata Marcinkowska
*Zagadki kryminalne w butelce*
– Magdalena Małgowska, Anna Teubert, Dorota Gudanis, Tomasz Woźniak